

Para ve Sermaye Piyasaları Kaynaklı Gelirlerin Vergilendirilmesi (2019)

Vergi Hizmetleri
Mart 2020

KPMG Türkiye

kpmg.com.tr
kpmgvergi.com

Önsöz

Değerli yatırımcılar,

İçinde bulunduğumuz 2020 yılının Mart ayında tüm dünyada Corona virüsü (Covid19) , petrol savaşları Suriye’de yaşanan jeopolitik gelişmeler, mülteci sorunu gündemimizde yoğun olarak yer almaktadır.

Hem ülkemizde hem dünyada ekonomik aktivitenin olumsuz etkilendiği bu gelişmeler piyasalarda her gün yeni gelişmelerin yaşanmasına ve sorumlu otoritelerin bir takım ekonomik önlemler ile yaşanan olumsuzlukları gidermek adına önlem almaya zorunlu bırakmaktadır.

2019 yılında Ülkemizin yaşadığı ekonomik dengelenme sürecinde, TCMB’nin özellikle yılın ikinci yarısında almış olduğu faiz indirim kararları ticari faaliyetlerin kısmi de olsa canlanmasına fırsat tanımış, yatırım ortamında yaşanan bu gelişmeler özellikle sermaye piyasalarımızda yatırımcılar nezdinde ürün çeşitliliğini de artırmıştır.

2020 yılına pozitif başlayan ülkemizde hem ekonomik canlanma hem de enflasyonun frenlenmesi ve kurlardaki stabil seyir ile ülkenin yeniden büyüme hedeflerine ulaşması beklentisi oluşmuşken tüm dünyada yaşanan son olumsuzluklar ülkemizin de negatif etkilenmesine ve piyasalarda dalgalanmalara sebep olmaktadır.

Başta Çin olmak üzere, Corona virüsünün tüm dünyada sebep olduğu ölümlerin sonucunda sosyolojik olumsuzlukların yanı sıra ekonomik etkileri de 2020 yılının devamında hissedilmeye başlanacaktır. Ülkemizin içinde bulunduğu jeopolitik durumların da ekonomik olarak yurtdışında yaşanan gelişmelere ilaveten piyasalar üzerinde kırılganlık yaratmaya devam etmesi beklenmektedir.

Faizlerin nispeten yükselmesi, ülke risk priminin artması, Türk Lirası varlıklardaki satış eğilimi ekonomimizi olumsuz etkiler iken istikrarın sağlanabilmesi için Otoritenin aldığı ve önümüzdeki dönemde alacağı muhtemel önlemler ile sonuçları izlenmeye devam edecektir. 2020 yılının risk algısı bakımından yatırımcıların daha dikkatli davranacağı ve güvenli limanlara yöneleceği bir yıl olması muhtemeldir.

Özellikle, bireysel yatırımcıların döviz ve dövize endeksli menkul kıymetlere olan ilgisinin devam etmesi, güvenli liman olarak yeniden değer kazanan altın ve altına dayalı ürünlerin ön plana çıkması, vade tercihlerinin görece orta ve kısa vadede oluşması beklenti dahilindedir.

Yatırımcıların risk algısı ve getiri beklentileri neticesinde sermaye piyasalarımızda önümüzdeki dönemde de konjoktüre uygun yeni yatırım araçlarının gündeme gelecek olması nedeniyle bu araçların yeni vergi mevzuatı çerçevesinde vergilendirilmesi ve mevzuatının Otorite tarafından oluşturulması ihtiyacını doğuracaktır.

KPMG olarak sorumlu vergicilik anlayışımız çerçevesinde, hazırladığımız bu rehber ile para ve sermaye piyasalarındaki çeşitli menkul kıymetlerden 2019 takvim yılında elde edilen gelirlerin gerçek kişi yatırımcılar tarafından beyanı ve vergilendirilme esasları hakkında açıklamalar ve örneklere yer vermek istedik. Bu vesile ile ilgilenen herkese faydalı olmasını diler, içinde bulunduğumuz yılda da tüm yatırımcılara bol kazançlar dileriz.

Saygılarımızla,

Hakan Güzeloğlu,

YMM

Vergi Finansal Hizmetler

KPMG Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

A. Para ve Sermaye Piyasalarından Elde Edilen Gelirlerin Niteliği

Ülkemizde gerçek kişilerin elde ettiği kazançların vergilendirilmesi esasları Gelir Vergisi Kanunu ile düzenlenmiştir. Söz konusu Kanun, kişilerin elde ettiği kazançları yedi gelir grubunda toplamış ve bu gelir grupları ile ilgili tanımlamalarda bulunmuştur. Gelir Vergisi Kanununda yapılan tanımlamalara göre, para ve sermaye piyasalarından elde edilen gelirler iki grup altında toplanmıştır.

- Menkul sermaye gelirleri (iratları),
- Diğer kazanç ve iratlar.

1. Menkul sermaye gelirleri

Gelir Vergisi Kanunu 75. Madde kapsamında menkul sermaye geliri, para (nakdi sermaye) veya para ile temsil edilen değerlerden oluşan sermaye kaynaklarından elde edilen kâr payı, faiz, kira ve benzeri gelirlerdir.

Menkul sermaye gelirin genel tanımı bu şekilde olmakla birlikte, Kanun koyucu bazı gelirleri kaynağı ne olursa olsun bu kapsamda değerlendirmektedir. Buna göre menkul sermaye gelirleri aşağıdaki gibi sayılmıştır:

- Her türlü hisse senetlerinden elde edilen kâr payları,

Örneğin;

- Kâra katılma imkânı veren kurucu hisse senetleri,
- İntifa hisse senetlerine verilen kâr payları,
- Pay sahiplerine hazırlık dönemi için faiz olarak veya başka adlarla yapılan her türlü ödemeler,
- Sermaye Piyasası Kanunu'na göre kurulan yatırım fonları katılma belgelerine ödenen kâr payları,
- Konut finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen ipoteğe dayalı menkul kıymetler,
- Varlık finansmanı fonlarını temsilen ihraç edilen varlığa dayalı menkul kıymetler.
- İştirak hisselerinden (hisse senedi ile temsil edilemeyen ortaklık payları) doğan kazançlar.

Örneğin,

- Limited şirketlerin ortaklarına dağıttığı kazançlar,
- İş ortaklıklarının ortakları ve komanditerlerin kâr payları ile kooperatiflerin dağıttıkları kazançlar,

- Ancak, kooperatiflerin ortakları ile yaptıkları muamelelerden doğan kârların ortaklara, kooperatifle yaptıkları muameleler nispetinde dağıtılması, kazanç dağıtımı sayılmamaktadır.
- Kurumların yönetim kurulu başkan ve üyelerine verdikleri kâr payları,
- Kanuni veya iş merkezleri yurt dışında olduğu için (dar mükellef kurum) Kurumlar Vergisi Kanunu uyarınca sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançlar ile ilgili olarak yıllık veya özel beyanname veren dar mükellef kurumların, indirim ve istisnalar düşülmeden önceki kurum kazancından, hesaplanan kurumlar vergisi düşüldükten sonra kalan kısmı,
- Her nevi tahvil (Özel sektör tahvili, yabancı menşeli tahvil vb.) ve Hazine bonosu faizleri ile Toplu Konut İdaresi, Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresi'nce çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirler ile varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler,
- Döviz cinsinden veya dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetlerin itfası sırasında oluşan değer artışları irat sayılmamaktadır.
- Her türlü alacak faizleri,
- Mevduat faizleri,
- Hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen gelirler,
- İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kâr paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar,
- Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri,
- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığında ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları,
- Repo ve ters repo gelirleri,
- Borsa Para Piyasasından elde edilen faiz gelirleri,

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

A. Para ve Sermaye Piyasalarından Elde Edilen Gelirlerin Niteliği

- Tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile emeklilik ve sigorta şirketleri tarafından ayrılanlara yapılan ödemeler,
- Bireysel emeklilik sisteminden ayrılanlara yapılan ödemeler.
- Yukarıda sayılanlar dışında Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine göre ihraç edilen her türlü sermaye piyasası aracından elde edilen kar payı, faiz, kira vb. gelirler

Yukarıda sayılan menkul sermaye gelirini elde eden kişi, söz konusu kazancı ticari, zirai veya mesleki faaliyeti kapsamında elde ederse, söz konusu kazanç ticari, zirai ve serbest meslek kazancının tespitinde dikkate alınmaktadır.

2. Diğer kazanç ve gelirler

Gelir Vergisi Kanunu 80. Madde uyarınca değer artış kazançları ve arazi kazançlar, diğer kazanç ve gelirleri kapsamında değerlendirilmektedir. Gelir Vergisi Kanunu ile belirlenen mal ve hakların elden çıkarılmasından doğan kazançlar değer artış kazançlarıdır. Gelir Vergisi Kanunu mükerrer 80. Madde kapsamında değer artış kazançları aşağıdaki gibidir:

- Karşılıksız (ivazsız veya bir bedel karşılığı olmadan) edinilenler ile tam mükellef kurumlara ait olan ve iki yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetleri hariç olmak üzere, menkul kıymetlerin veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
 - Gelir Vergisi Kanunu'nun 70. maddenin birinci fıkrasının 5. bendinde yazılı aşağıdaki hakların (ihtira beratları hariç) elden çıkarılmasından doğan kazançlar;
- Arama,
 - İşletme ve imtiyaz hakları ve ruhsatları,

- Alamet-i farika,
- Marka,
- Ticaret unvanı,
- Her türlü teknik resim, desen, model, plan ile sinema ve televizyon filmleri, ses ve görüntü bantları,
- Sanayi ve ticaret ve bilim alanlarında elde edilmiş bir tecrübeye ait bilgilerle gizli bir formül veya bir imalat usulü üzerindeki kullanma hakkı veya kullanma imtiyazı gibi haklar.
- Telif haklarının ve ihtira beratlarının müellifleri, mucitleri ve bunların kanunî mirasçıları dışında kalan kimseler tarafından elden çıkarılmasından doğan kazançlar,
- Ortaklık haklarının veya hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kazançlar,
- Faaliyeti durdurulan bir işletmenin kısmen veya tamamen elden çıkarılmasından doğan kazançlar,
- Edinim şekli ne olursa olsun (karşılıksız edinilenler hariç) gayrimenkullerin ve gayrimenkul olarak tescil edilen hakların edinim tarihinden başlayarak beş yıl içinde elden çıkarılmasından doğan kazançlar (01.01.2007 tarihinden önce edinilen gayrimenkullerin ve gayrimenkul olarak tescil edilen hakların elden çıkarılmasından doğan kazançların vergilendirilmesinde dört yıllık süre esas alınır).

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

B. Yıllık Beyan Esası

Genel olarak beyan esası, stopaj uygulamasının başladığı 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen tahvil ve bonolar ile 01.01.2006 tarihinden önce edinilen menkul kıymetlerden doğan gelirlerin vergilendirilmesi ile ilgilidir.

2019 takvim yılında elde edilen menkul kıymet gelir türlerinden bazıları tutarı ne olursa olsun beyana tabi değilken bazıları belirli bir tutarı aşmış olmalarına bağlı olarak, yıllık beyana tabi bulunmaktadır.

Menkul kıymet gelirlerinin hangilerinin yıllık beyana tabi olup olmadığına ilişkin açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

1. Beyana tabi olmayan menkul kıymet gelirleri ile değer artış kazançları

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67. maddesi kapsamında stopaja tabi tutulması veya Kanun'un diğer maddeleri uyarınca gelir vergisinden istisna olarak değerlendirilmesi nedeniyle aşağıda yer verilen gelir ve kazançlar yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmeyecek olup, diğer gelirler için beyanname verilmesi durumunda bile aşağıda yer verilen bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.

- 01.01.2006 tarihinden önce satın alınan tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin (BİST'de işlem gören veya görmeyen) elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
- 01.01.2006 tarihinden sonra alınmış tam mükellef kurumlara ait olan ve BİST'te işlem gören hisse senetlerinin elden çıkarılmasından sağlanan alım satım kazançları,
- 01.01.2006 tarihinden sonra alınmış olan ve BİST'te işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin en az 2 yıl elde tutulduktan sonra elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
- 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilmiş olan Devlet tahvili ve Hazine bonoları ile Türkiye'de ihraç edilmiş olan özel sektör tahvil ve bonolarından elde edilen stopaja tabi tutulmuş faiz geliri ve alım satım kazançları,
- Stopaja tabi tutulmuş olan menkul kıymet yatırım fonu katılma belgelerinin fona iadesinden elde edilen gelirler ile borsa yatırım fonu katılma belgelerinin elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar,
- Yurtiçi bankalardan elde edilen mevduat faizleri,
- Faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kar payları,
- Kar ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kar payları,
- Katılım Bankaları tarafından (daha önce Özel Finans Kurumları olarak adlandırılan kurumlar) kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları,
- Repo gelirleri,
- Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsasında (VİOB) veya VİOB dışında, banka ve aracı kurum aracılığıyla satın alınan konratlardan sağlanan kazançlar,
- BİST'de işlem gören ve dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan aracı kuruluş varantlarından elde edilen kazançlar,
- Menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemlerinden sağlanan getiriler.
- 07.10.2001 tarihi sonrasında düzenlenen şahıs sigorta ve bireysel emeklilik poliçeleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye gelirleri,
- Bireysel emeklilik sistemi ve şahıs sigortalarından elde edilen ve tevkifata tabi tutulan iratları,
- Kurumlar vergisi mükellefleri tarafından 31.12.1998 ve daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen kazançların dağıtımı dolayısıyla gerçek kişi ortaklarca elde edilen kâr payları (Karşılıklıma olasılığı düşüktür),
- Kurumların kârlarını (dönem, geçmiş dönem ve olağanüstü yedekler), enflasyon farklarını, emisyon primlerini, gayrimenkul veya iştirak hisseleri satış kazancını, sermayeye eklemesi sonucunda gerçek kişi ortaklarca (bedelsiz hisse senedi olarak) elde edilen kâr payları.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

B. Yıllık Beyan Esası

2. Beyana tabi olan menkul kıymet gelirleri ile değer artış kazançları

Gerçek kişiler tarafından 2019 takvim yılında elde edilen beyana tabi menkul sermaye gelirleri aşağıdaki gibidir. Bu gelir ve kazançlar için beyanname verilmesi gerekmekte olup, başka gelirler için beyanname veriliyor ise bu gelir ve kazançların beyannameye dahil edilmesi gerekir.

- 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her türlü tahvil, varlığa dayalı menkul kıymet, finansman bonusu ve hazine bonusu (özel veya kamu tarafından ihraç edilmiş) ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan alım satım kazançları ile aynı menkul kıymetlerden döviz altına veya başka bir değer endeksli olanlardan elde edilen faiz gelirleri,
- Hazine Müsteşarlığı tarafından ihraç edilen Eurobondlardan elde edilen kupon faizleri, itfa tarihinde edilen faiz geliri ve vadesinden önce elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar,
- Tam mükellef kurumlardan elde edilen kâr payları,
- Özel sektör tarafından yurtdışında ihraç edilen tahvil (yabancı tahviller dahil) ve kira sertifikaları faiz ve alım satım kazançları,
- Yabancı hisse senedi alım satım kazançları,
- Yurtdışındaki yatırım fonlarından elde edilen gelirler,
- Yurt dışı banka mevduat faizleri,
- 01.01.2006 tarihinden sonra satın alınan, hisseleri BİST’de işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin 2 yıldan daha az sürede elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar,
- 01.01.2006 tarihinden sonra banka ve aracı kurum olmaksızın ihraç edilen özel sektör tahvillerinden sağlanan alım satım kazançları,
- Alacak faizi.

3. 2.200 TL’yi aşması halinde beyana tabi olan menkul sermaye gelirleri

2019 takvim yılında Türkiye’de stopaj uygulanmamış ve istisnaya tabi tutulmamış bazı menkul sermaye gelirleri 2.200,00 TL’yi aşar ise bu gelirler yıllık beyanname ile beyan edilecektir. Bu tutarın altında kalan stopaja tabi tutulmamış ve istisna uygulanmamış gelirler yıllık beyanname ile beyan edilmeyecektir.

Söz konusu 2.200,00 TL bir istisna haddi olmayıp elde edilen menkul sermaye gelirinin beyan edilip edilmeyeceğinin tespitinde dikkate alınması gereken bir had veya beyan eşiğidir.

2.200,00 TL tutarındaki beyan eşiği birden fazla gelirin bir arada elde edilmesi halinde, her bir gelir için ayrı ayrı uygulanmayacaktır. Örneğin, bu tür gelirler ile stopaja tabi olmayan ve istisna uygulanmayan gayrimenkul sermaye gelirlerinin (mesken kira geliri gibi) toplam tutarı dikkate alınarak hesaplanacaktır.

2.200,00 TL’lik beyan sınırına tabi olan gelirler:

- Kıyı bankacılığından (off-shore bankalar veya şubeler) elde edilen TL veya dövizde dayalı mevduat faizleri,
- 01.01.2006 tarihinden önce ihraç/iktisap edilen hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller,
- İştirak hisselerinin sahibi adına henüz tahakkuk etmemiş kar paylarının devir ve temlik karşılığında alınan para ve ayınlar,
- Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri,
- Yurt dışından elde edilen diğer menkul sermaye iratları (faiz, repo, kâr payı v.b.),
- Her çeşit alacak faizleri (kişinin kendisine ait olandan fazla olarak elde ettiği iratlar şeklinde değerlendirilebilir.)

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

C. Yıllık Beyan Usulünde İndirim Oranı Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesinin 4 numaralı fıkrasına göre, mevduat faizleri, katılım bankalarından elde edilen gelirler (kâr ve zarar ortaklığı gelirleri) ve repo gelirlerinden 01.01.2006 tarihinden itibaren ödemeyi gerçekleştirenlerce yapılan stopaj nihai vergileme olduğundan, bu gelirlerin beyan edilmesi ve bu nedenle indirim oranı uygulamasına tabi tutulmaları söz konusu değildir.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi gereğince, sadece 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlerden sağlanan gelirlerin vergilendirilmesi sırasında 31.12.2005 tarihi itibarıyla yürürlükteki hükümler dikkate alınacağından, bu gelirlere indirim oranı uygulandıktan sonra kalan kısmı beyan edilmesi gerekmektedir.

Öte yandan dövize, altına veya başka bir değere endeksli menkul kıymetler ile döviz cinsinden ihraç edilen menkul kıymetlerden elde edilen menkul sermaye gelirlerinin beyanında ise indirim oranı uygulanması mümkün değildir.

Ayrıca, Geçici 67. maddenin (4) numaralı fıkrası uyarınca, 75. maddenin ikinci fıkrasının (7), (12) ve (14) numaralı bentlerinde yer alan;

Döviz tevdiat hesaplarına ödenen faizler üzerinden:

21 Mart 2019 tarihinden itibaren açılan veya vadesi yenilenen döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler üzerinden;

- Vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda %20,
- 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %18

TL mevduatlara ödenen faizler üzerinden:

Aralık 2018 tarihinden itibaren açılan veya vadesi yenilenen TL mevduat hesaplarına yürütülen faizler üzerinden;

- Vadesiz ve ihbarlı hesaplar ile 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli hesaplarda % 15,
- 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli hesaplarda %12,
- 1 yıldan uzun vadeli hesaplarda %10,
- Repo gelirlerinde %15,

oranında vergi tevkifatına tabi olduğundan bu gelirlerin beyanı ve indirim oranı uygulanması söz konusu değildir.

2019 takvim yılı gelirlerine uygulanacak indirim oranı, Vergi Usul Kanununa göre 2019 yılı için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranının 2019 yılında Devlet tahvili ve Hazine bonusu ihalelerinde oluşan bileşik ortalama faiz oranına bölünmesi suretiyle belirlenmektedir.

Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre 2019 yılı için tespit edilmiş olan yeniden değerlendirme oranı % 22,58 şeklindedir. Bu dönemde, Devlet tahvili ve Hazine bonusu ihalelerinde oluşan bileşik ortalama faiz oranı ise % 19,92 düzeyine gerçeleşmiştir.

2019 yılında elde edilen ve indirim oranı uygulanacak olan menkul sermaye gelirlerinin beyanında uygulanacak indirim oranı (% 22,58 / %19,92=) % 113,35 olarak hesaplanmaktadır.

Söz konusu oranın birden büyük çıkması nedeniyle 2019 takvim yılında elde edilen menkul sermaye gelirlerinden, 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilmiş olan ve Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. maddesinin ikinci fıkrasının (5) numaralı bendinde sayılan her nevi tahvil ve Hazine bonusu faizleri ile Toplu Konut İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetler ve varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler beyan edilmeyecektir.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

D. Yıllık Beyan Usulünde Gelirin Toplanması ile İlgili Esaslar

Beyan usulünde elde edilen gelir unsurlarının her biri tek başına değerlendirilmeli ve değişik türdeki gelir unsurlarından elde edilen kazançlar, ancak tek başına değerlendirildiğinde beyanname verme yükümlülüğü bulunanlar yıllık beyannameye toplanıp birleştirilerek beyanname verilmelidir. Tek başına her bir gelir unsuru yalnız ele alındığında beyan zorunluluğunun dışında kalınması halinde, söz konusu gelirler tek bir beyannameye birleştirilmeyecektir.

Ancak ticari, zirai ve serbest mesleki kazançlarını yıllık beyanname ile bildirmek zorunda olan tam mükellefler ile yıllık beyanname veren dar mükellefler de yalnız yıllık beyanname verme zorunluluğu olan gelirlerini beyannamelerine dahil edeceklerdir.

Bu nedenle, menkul sermaye gelirleri veya değer artış kazançlarının toplamının 2019 takvim yılı için geçerli tutarları (menkul sermaye iratlarında 40.000,00 TL, değer artış kazançlarında 14.800,00 TL) aşıp aşmadığının belirlenmesinde; indirim oranı, maliyet endekslemesi ve istisna uygulaması sonrasında kalan kısımları dikkate alınarak beyan edilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, tutarı ne olursa olsun beyan edilmeyecek olan gelirlerin beyan sınırı olan hadlerin 2019 takvim yılı için geçerli tutarların hesabında dikkate alınmayacağı tabiidir.

E. Yıllık Beyan Usulünde Alım-Satım Kazançlarında Maliyet Endekslemesi (ÜFE Artırımı) Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununda bazı menkul sermaye gelirlerinin enflasyondan arındırıldıktan sonra kalan kısımlarının vergilendirilmesi esastır. Ancak, menkul kıymetlerin alım-satımından elde edilen değer artış kazançlarının tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun 76. maddesinde yer alan "indirim oranı"nın uygulanması mümkün değildir.

Buna nedenle, alım-satım kazançları veya diğer bir deyişle değer artış kazançlarının vergilendirilmesi sırasında enflasyondan arındırma; menkul kıymet alış bedelinin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Türkiye İstatistik Kurumu tarafından (Eski adıyla Devlet İstatistik Enstitüsü) belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak yeniden tespit edilebilir.

Ancak Türkiye İstatistik Kurumu 2007 yılının Ocak ayından itibaren toptan eşya fiyat endeksi (TEFE) yerine üretici fiyat endeksi (ÜFE) yayımlamaktadır. Bu nedenle 01.01.2006 tarihinden sonra yapılan endekslemelerde TEFE yerine, ÜFE endeksi dikkate alınacaktır.

Diğer taraftan, 5281 sayılı Kanunla Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 81. maddesine eklenen hüküm gereği, 01.01.2006 tarihinden itibaren elde edilen gelirlere uygulanmak üzere, endekslemenin yapılabilmesi için endeks artış oranının % 10 veya üzerinde olması şartı getirilmiş olmakla birlikte, 01.01.2006 tarihinden önce iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılması durumunda, artış oranı % 10 oranının altında kalsa bile kazancın tespiti sırasında endeksleme yapılabilecektir.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

F. Yıllık Beyan Usulünde Zarar Mahsubu Uygulaması

1. Menkul sermaye gelirlerinde zarar mahsubu

Gelir Vergisi Kanunu 88. maddesine göre; gelirin toplanmasında gelir unsurlarından bazılarında doğan zararlar (Gelir Vergisi Kanununun 80. maddesinde yazılı diğer kazanç ve iratlardan doğanlar hariç) diğer kaynakların gelirlerine mahsup edilir. Ancak, menkul ve gayrimenkul sermaye gelirlerinde, gider fazlalığından doğanlar hariç olmak üzere, sermayede meydana gelen azalmalar zarar kabul edilmez. Dolayısıyla, menkul sermaye iratlarında gider fazlalığı hariç ortaya çıkan zararlar diğer gelir unsurlarından doğan gelirlere mahsup edilemez.

2. Değer artış kazançlarında zarar mahsubu

Genel olarak menkul kıymetlerin elden çıkarılması ve elden çıkarma işlemi sonucunda zarar ortaya çıkması halinde, söz konusu zarar aynı takvim yılı içerisinde elden çıkarılan menkul kıymetlerden elde edilen kazançlardan mahsup edilebilmektedir.

Ancak menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan zararın, diğer menkul kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan kazançlara mahsup edilemeyen kısmının, Gelir Vergisi Kanununun 88. maddesi hükmü uyarınca diğer faaliyet veya işlemlerden elde edilen kazançlara (örneğin menkul sermaye iratlarına) mahsup edilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, Hazine ve Maliye Bakanlığı 21.01.2003 tarihinde yapmış olduğu basın açıklaması ile zarar mahsubu ve diğer bazı konularda belirlemeler yapmıştır. Bu kapsamda bir yıl içinde birden fazla menkul kıymet alım satım işlemi yapılması halinde, bu işlemlerden elde edilen kâr veya zarar tutarları birlikte değerlendirilebilecek olup dolayısıyla işlemin aynı yıl içinde yapılması koşuluyla bir işlem nedeniyle doğan zararın, diğer işlemler dolayısıyla elde edilen kârdan mahsup edilmesi mümkün olabilecektir.

Buna karşın, diğer kazanç ve irat grupları içerisinde doğacak zararların diğer gelir kaynaklarından doğacak kârlara mahsubu ise mümkün olmayacaktır.

Diğer taraftan, Geçici 67. madde kapsamında olan menkul kıymetlerin elden çıkarılmasında doğan zararın alım satım işlemine aracılık eden banka veya aracı kurum tarafından stopaj matrahının hesabında aynı türden menkul kıymetlerin alım satım kazancından indirilmesi mümkündür.

Gelir Vergisi Kanunu 257, 258 ve 269 ve 282 Seri No.lu Genel Tebliğlerinde zarar mahsubu açısından menkul kıymetler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır.

- 1) Sabit getirili menkul kıymetler,
- 2) Değişken getirili menkul kıymetler,
- 3) Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları,
- 4) Yatırım fonları katılma belgeleri ve yatırım ortaklıkları hisse senetleri.

Buna göre, bir gerçek kişi yatırımcının elde ettiği devlet tahvili alım satım zararının yatırım fonu katılma belgesinin fona iadesinden sağlanan kazanç veya hisse senedi alım satım kazancından indirimi mümkün değildir.

Bu mahsup işleminin ilgili yıl olan 2019 yılında gerçekleştirilmemesi halinde zararın gelecek yıllara taşınması da mümkün olmayacaktır.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

G. 2019 Yılında Beyan Usulünde Uygulanacak Tarife

2019 yılında elde edilen ve 31.03.2020 tarihine kadar beyan edilecek gelirlere ilişkin vergi aşağıdaki tarifeye göre hesaplanacaktır.

Vergiye Tabi Gelir (Matrah)	Artan Oranlı Tarife
18.000 TL'ye kadar	%15
40.000 TL'nin 18.000 TL'si için 2.700 TL, fazlası	%20
98.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL, fazlası	%27
500.000 TL'nin 98.000 TL'si için 22.760 TL, fazlası	%35
500.000 TL'den fazlasının 500.000 TL'si için 163.460 TL, fazlası	%40

H. Yıllık Beyanda Kazancın Tespitinde Dikkate Alınacak Giderler

Gerek beyan usulü gerekse stopaj usulünde menkul kıymetlerin (özellikle hisse senetlerinin) elden çıkarılması ile elde edilen gelirin tespitinde satış bedelinden elden çıkarılan menkul kıymetlerin maliyet bedeline ilave olarak elde bulundurma ve elden çıkarma nedeniyle yapılan ve gelir sahibi tarafından yüklenilen giderler de indirilir.

Ancak, menkul kıymetlerine elden çıkarılmasından gelirin tespiti sırasında, kredi kullanılmış olunması halinde söz konusu yabancı kaynaklara (kredi gibi) ilişkin faiz ve kur farkı gibi giderlerinin indirim konusu yapılması mümkün değildir. Ayrıca, bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları indirim konusu yapılamamaktadır.

I. Yıllık Beyan Usulünde Bildirilen Gelirden İndirilebilecek Bağış ve Yardımlar

Gelir Vergisi Kanununa göre gerçek kişiler tarafından yıllık beyanname ile bildirilen gelirlerinden Kanunda belirtilen şart ve oranlarda sigorta primi ve bağışlar ile eğitim ve sağlık harcamalarının bir kısmını indirim mümkündür. Beyanname üzerinde indirim konusu yapılabilecek unsurlara ilişkin özet açıklamalar aşağıda yer almaktadır.

- Beyan edilen gelirin % 15'ini ve asgarî ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50'si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri indirim konusu yapılabilir. Söz konusu sigorta primlerinin gelir vergisi matrahından indirilebilmesi için sigortanın Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş olması gerekmektedir

Eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilecektir.

- 2019 yılı indirim konusu yapılabilecek tutar, sigorta primleri için beyan edilen gelirin %15 sınırını ve 2019 yılı için 30.700,80 TL tutarındaki asgari ücretin brüt yıllık tutarını aşamayacaktır.
- Mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocukları için yapılan eğitim ve sağlık harcamalarının beyan edilen gelirin % 10'una kadar olan kısmı gelir vergisi matrahı tespit edilirken, beyanname beyan edilen gelirden indirilebilecektir. ("Küçük çocuk" tabirinden, 18 yaşını doldurmamış ve mükellef tarafından, bakmakla yükümlü olunan (nafaka verilmek suretiyle bakılanlar dahil) kişilerin anlaşılması gerekmektedir.)
- Beyanname üzerinde indirim konusu yapılabilecek diğer bağış ve yardımlar aşağıda yer almaktadır.

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

I. Yıllık Beyan Usulünde Bildirilen Gelirden İndirilebilecek Bağış ve Yardımlar

- Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler ile kamu yararına çalışan dernekler ve Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara yıllık toplamı beyan edilecek gelirin % 5'ini (kalkınmada öncelikli yöreler için % 10'unu) aşmamak üzere, makbuz karşılığında yapılan bağış ve yardımlar,
- Genel ve özel bütçeli kamu idarelere, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi ile mülki idare amirlerinin izni ve denetimine tabi olarak yaptırılacak ibadethaneler ve Diyanet İşleri Başkanlığı denetiminde yaygın din eğitimi verilen tesislerin ve Gençlik ve Spor Bakanlığına ait gençlik merkezleri ile gençlik ve izcilik kamplarının inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdi ve aynî bağış ve yardımların tamamı,
- Fakirlere yardım amacıyla gıda bankacılığı faaliyetinde bulunan dernek ve vakıflara bağışlanan gıda maddelerinin maliyet bedelinin tamamı,
- Kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik olarak Gelir Vergisi Kanunu'nun 89/7 maddesinde sayılan bağış ve yardımların tamamı,
- Cumhurbaşkanınca başlatılan yardım kampanyalarına makbuz karşılığı yapılan aynı ve nakdi bağışların tamamı,
- İktisadi işletmeleri hariç Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine yapılan nakdi bağış ve yardımların tamamı,
- Vergi Usul Kanununun 325/A maddesine göre girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarların beyan edilen gelirin %10'unu aşmayan kısmı,
- Diğer kanunlara göre tamamı indirilecek bağış ve yardımlar. (Örneğin, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'na, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumunun Kuruluşu Hakkındaki Kanun'a, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'na, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kanunu'na, Türk Silahlı Kuvvetleri Güçlendirme Vakfı Kanunu'na göre yapılan bağış ve yardımlar gibi.)

I. PARA VE SERMAYE PİYASALARINDAN ELDE EDİLEN GELİRLER

J. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Uygulaması

Dar mükellef gerçek kişi ve kurumların, Geçici 67. madde kapsamında Türkiye'deki finansal araçlara kendileri veya yurt dışındaki portföy yönetim şirketleri vasıtasıyla yatırım yapabilmeleri ve çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları hükümlerinden yararlanabilmeleri için bazı işlemleri yapmaları gerekmektedir. Bunlar aşağıdaki gibidir:

- Dar mükellef gerçek kişilerce yapılacak işlemler:
 - Vergi kimlik numarası almak,
 - Elde ettikleri gelirlere % 0 oranında stopaj uygulanabilmesi için, mukimi oldukları ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesinin aslının ve tercüme bürolarınca tercüme edilmiş örneğinin, banka ve aracı kurumlar vasıtasıyla veya doğrudan ilgili vergi dairesine (İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, Boğaziçi Kurumlar Vergi Dairesi) ibraz etmek. (Dar mükellef gerçek kişilerin mukim oldukları ülkenin yetkili makamları tarafından düzenlenerek imzalanmış mukimlik belgesini ibraz etmemeleri halinde, vergilemenin tam mükellefiyet esasları çerçevesinde yapılacağı tabiidir.)

- Dar mükellef kurumlarca yapılacak işlemler:
 - Vergi kimlik numarası almak,
 - Gelirlerine % 0 oranında stopaj uygulanabilmesi için, bu kurumların kendi ülkelerinde geçerli kuruluş belgesinin Türkiye'nin o ülkede bulunan temsilciliğince onaylı Türkçe bir örneğini veya yabancı dilde onaylı kuruluş belgesinin tercüme bürolarınca tercüme edilmiş Türkçe bir örneğini ibraz etmek.

4 Seri No.lu Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Genel Tebliği ile yapılan düzenleme kapsamında, bir takvim yılına ilişkin mukimlik belgesinin, izleyen yılın dördüncü ayına kadar geçerli olduğu belirtilmektedir.

K. Yıllık Beyan Usulünde Beyan Zamanı, Kesilen Vergilerin Mahsubu ve Ödeme Süreleri

1. Beyan zamanı

2019 takvim yılında elde edilen menkul sermaye gelirleri ve değer artış kazançlarına ilişkin gelir vergisi beyannamesi 2020 takvim yılının Mart ayının otuz birinci gününün (1-31 Mart 2020) akşamına kadar verilecektir.

2. Beyan Yeri

2019 yılı yıllık gelir vergisi beyannamesi kazanç sahibi gerçek kişilerin ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine verilecektir.

3. Kesilen vergilerin mahsubu

Yıllık beyannameye dahil gelir üzerinden hesaplanan gelir vergisinden 2019 yılı içinde stopaj suretiyle kesilen vergiler mahsup edilecek; mahsup ve mahsup sonrası kalan tutarın iade işlemleri 252 seri numaralı Gelir Vergisi Genel Tebliği'ndeki açıklamalara göre yapılacaktır.

4. Vergi ödeme zamanı

2019 takvim yılı ile ilgili yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi ise 2020 yılının Mart ve Temmuz aylarında (hesaplanan verginin birinci taksiti 1 Mart – 31 Mart 2020, ikinci taksiti ise 1–31 Temmuz 2020 tarihleri arasında) ödenecektir.

5. Vergi ödeme Yeri

Beyanname üzerinden ödenecek gelir vergisi, gelir sahibinin bağlı olduğu vergi dairesine veya vergi tahsiline yetkili banka şubelerine ödenebilir. Ancak Gelir İdaresi Başkanlığı ile bankalar arasında yapılan açıklamaya bağlı olarak, vergi tahsil yetkisi verilen bankalar <https://www.gib.gov.tr/yardim-ve-kaynaklar/yararli-bilgiler/anlasmali-bankalar-vergi-tahsil-yetkisi-verilen-bankalar> internet adresinden öğrenilebilir.

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

A. Yıllık Beyana Tabi Menkul Sermaye Gelirleri

2019 takvim yılında elde edilen yıllık beyana tabi menkul sermaye gelirlerinin 40.000 TL'yi aşması halinde bu gelirler yıllık beyanname ile bildirilecek olup, söz konusu gelirler aşağıda açıklanmıştır.

1. Hisse senetlerinden elde edilen kâr paylarının beyanı

a. Tam mükellef kurumlardan elde edilen kâr payları

Esas itibarıyla gerçek kişiler tarafından, tam mükellef kurumlardan elde edilen ve Gelir Vergisi Kanunu açısından kâr payı sayılan gelirler aşağıdaki gibidir.

- Her türlü hisse senetlerinden elde edilen kâr payları,
- İştirak hisselerinden doğan kazançlar,
- Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kâr payları.

Gerçek kişiler tarafından 2019 takvim yılında tam mükellef kurumlardan elde edilen kâr paylarının ½'si (%50'si) gelir vergisinden müstesnadır. Geriye kalan diğer ½ (%50) oranına isabet eden gelir tutar vergiye tabi olmakta ve gelir sahibinin beyana tabi başka geliri bulunmuyor ise gelirin 40.000 TL sınırını aşması halinde beyanname verilecektir.

Ancak beyannameye elde edilen toplam brüt kâr paylarının ½'si (%50'si) beyan edilirken, yapılan stopajın tamamı (%100'ü) mahsup edilecektir. Mahsup edilecek stopaj tutarının yarısının istisna edilen tutara isabet etmesinin önemi bulunmamaktadır.

40.000 TL beyan sınırının aşılmış ve aşılmadığının tespitinde kâr payları ile birlikte var ise beyana tabi diğer menkul sermaye gelirleri ile Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olmak kaydıyla elde edilen gayrimenkul sermaye gelirleri toplamının birlikte dikkate alınması gerekmektedir.

Ancak, kurumların dağıttığı kâr paylarının aşağıda belirtilen kaynaklardan karşılanan kısımları, söz konusu geliri elde eden gerçek kişilerin kâr paylarının vergilendirilmesinde özellik arz etmektedir. Bahse konu kaynaklar sırasıyla aşağıdaki gibidir.

- 31.12.1998 veya daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde ettikleri kazançlar,
- 01.01.1999 ila 31.12.2002 tarihleri arasında elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna olan kazançlar,
- GVK'nın geçici 61. maddesi kapsamında stopaja tabi tutulmuş yatırım indiriminden oluşan kazançları.

Buna göre;

a.1.12.1998 tarihinden önceki dönemlere ait kurum kazancından elde edilen kâr payları gelir vergisine tabi olmayacak (vergiden müstesna) ve tutarı ne olursa olsun, hiçbir şekilde beyan edilmeyecektir.

b.1.01.1999 ila 31.12.2002 tarihleri arasında elde edilen kurumlar vergisine tabi olmayan (vergiden müstesna) kazançların dağıtılmasından elde edilen kâr payları ve GVK'nın geçici 61. maddesi kapsamında stopaja tabi tutulmuş yatırım indirimine isabet eden kurum kazançlarının dağıtılmasından elde edilen temettü gelirlerinde;

i.et kâr payının 1/9'u kâr payı tutarına eklenerek brüt kâr payı tutarına ulaşılacak,

ii.u suretle tespit edilen brüt kâr payı tutarının yarısının 40.000 TL'yi aşması halinde (i) bendinde hesaplanan brüt kâr payı tutarının yarısı beyan edilecek,

iii.eyan edilen kâr payı gelirleri üzerinden hesaplanan gelir vergisinden beyannameye intikal ettirilen brüt kâr payı tutarının 1/5'i mahsup edilecektir.

Bu çerçevede, elde edilen kâr payları söz konusu kâr dağıtımını yapan şirketin hangi döneme ait kazancını dağıttığı ve dağıtım yapılan kazancın istisna olup olmaması durumuna göre özellik arz etmektedir. Dolayısıyla, kâr payı elde eden gerçek kişilerin, kâr dağıtan şirketlerle bağlantı kurarak kâr payı gelirlerinin kaynaklarını yazılı olarak edinmeleri ve buna göre beyan durumlarını değerlendirmeleri gerekmektedir.

Benzer şekilde, kâr dağıtımını yapacak şirketlerin de kâr payı kaynaklarının takip ederek ve kendi kazançlarının dağıtımını sırasında kendi ortaklarına yazılı olarak bildirimde bulunması uygun olacaktır.

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

A. Yıllık Beyana Tabi Menkul Sermaye Gelirleri

b. Menkul kıymet ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarından elde edilen kâr payları

Bu yatırım ortaklıklarının gerçek kişi ortaklarına dağıttığı kazançların vergi yükü sıfır olarak gerçekleşmektedir.

Kar dağıtımında % 0 oranında stopaja tabi olan temettü gelirlerinin yarısının varsa tevkif suretiyle vergilendirilmiş diğer menkul ve gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam tutarının 2019 yılı için geçerli olan 40.000 TL'lik beyan sınırını aşması halinde, temettü gelirinin yarısı yıllık beyanname ile beyan edilecektir.

Ancak, söz konusu yatırım ortaklıklarından elde edilen toplam brüt kâr paylarının ½'si (%50'si) beyan edilirken, menkul ve gayrimenkul yatırım ortaklıklarının istisna kazançları üzerinden stopaj yapılmaması nedeniyle (stopaj sıfır olarak uygulanmasından dolayı) mahsup edilecek stopaj tutarı olmadığından beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan gelir vergisinin tamamı ödenecektir.

40.000 TL beyan sınırının aşılmış aşılmadığının tespitinde kâr payları ile birlikte var ise beyana tabi diğer menkul ve gayrimenkul sermaye gelirleri toplamının birlikte dikkate alınması gerekmektedir. Dar mükellef gerçek kişiler için % 0 oranındaki stopaj nihai vergi olup beyana tabi değildir.

c. Yurt dışından elde edilen kâr payları

220 Seri No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği'nde tam mükellef gerçek kişilerce yabancı ülkelerde elde edilen gelirler için yıllık beyanname verilmesi gerektiği ve diğer gelirleri nedeniyle verecekleri yıllık beyannameye bu gelirlerini ithal etmek zorunda oldukları belirtilmiştir.

Bu kapsamda, kanuni ve iş merkezinin her ikisi de yurtdışında bulunan kurumlardan 2019 takvim yılı içinde elde edilen kâr paylarının brüt tutarının 2.200,00 TL'yi aşması durumunda bu tutarın tamamı beyan edilecek ve üzerinden yurtdışında kesilen vergi bulunması halinde, ibraz edilmek suretiyle beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisinden mahsup edilecektir.

d. Bedelsiz hisse senedi şeklinde dağıtılan kâr payları

Şirketlerin sermaye (enflasyon düzeltme farkları gibi) ve kâr yedeklerinden (olağanüstü yedekler gibi) yaptıkları sermaye artışı nedeniyle ortaklarına verdikleri bedelsiz hisse senetleri, gerçek kişi ortaklar tarafından kâr payı olarak beyana tabi değildir.

2. Devlet tahvili ve Hazine bonusu faiz geliri

Gerçek kişi yatırımcıların 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından 2019 yılında elde ettikleri faiz gelirleri % 10 oranında stopaja tabidir. Söz konusu stopaj nihai vergi olduğundan bu gelirler beyana tabi değildir.

01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilen faiz gelirlerine birden küçük sayıda indirim oranı uygulandığından indirim sonrası kalan gelirin beyan edilmesi gerekecektir.

Öte yandan, 01.01.2006 tarihinden önce döviz cinsinden ihraç edilen veya dövize ya da başka bir değere endeksli tahvillerden elde edilen faiz gelirleri için de indirim oranı uygulanmadığından bu gelirlerin 2019 yılı için 40.000 TL'yi aşması halinde faiz gelirinin beyan edilmesi gerekmektedir.

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

A. Yıllık Beyana Tabi Menkul Sermaye Gelirleri

Bu konudaki özet tablo aşağıdaki gibidir:

İhraç Tarihi	Beyan Durumu (TL/TL'ye dayalı)	Beyan Durumu (Dövizde, altına veya başka bir değere endeksli)
01.01.2006 Öncesi	İndirim oranının birden büyük çıkması sebebiyle beyan edilmeyecektir.	40.000 TL'yi aşıyorsa beyan edilecektir.
01.01.2006 Sonrası	Geçici 67. madde kapsamında stopaja (% 10) tabi olduğundan beyan edilmeyecektir.	Geçici 67. madde kapsamında stopaja (% 10) tabi olduğundan beyan edilmeyecektir.

a. Eurobond faiz geliri

Eurobondlar dış borçlanma kapsamında çıkarılan menkul kıymetler olmalarına rağmen, Hazine tarafından yabancı para cinsinden ihraç edilen uzun vadeli borçlanma araçlarıdır. Bu nedenle, bu menkul kıymetlerden elde edilen faiz gelirleri vergi uygulaması bakımından Devlet tahvili ve Hazine bonusu gibi değerlendirilmektedirler. Ancak, Gelir Vergisi Kanunu Geçici 67. maddesi kapsamında değildir.

Eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri stopaja tabi olup, bu oran şu an itibarıyla % 0 olarak uygulanmaktadır. Ancak vergi uygulamalarında stopaj oranı sıfır olarak belirlenmiş kazançlar stopaja tabi tutulmuş kabul edilmektedir.

Eurobondlar döviz cinsinden ihraç edilmesi nedeniyle itfaları sırasında oluşan değer artışları gelir sayılmayacak ve buna paralel olarak bunlardan elde edilen faiz gelirlerine indirim oranı uygulanamayacaktır.

Eurobondlardan elde edilen faiz gelirlerinin (01.01.2006 tarihinden önce veya sonra ihraç edilmiş olsun veya olmasın), 2019 yılı için 40.000 TL beyan sınırı aşması halinde, tamamı yıllık beyanname ile beyan edilecektir.

b. Özel sektör tahvillerinden ve kira sertifikalarından elde edilen gelirler (Yurtdışında ihraç edilen)

Tam mükellef kurumlar tarafından yurtdışında ihraç edilen döviz cinsinden tahviller ile tam mükellef varlık kiralama şirketleri tarafından yurtdışında ihraç edilen kira sertifikalarından elde edilen gelirler son olarak 21 Mart 2019 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 842 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararıyla yapılan düzenlemeyle vadeye göre % 0 ile % 7 arasında değişen oranlarda stopaja tabi bulunmaktadır;

- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden; %7
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden; %3
- Vadesi 3 ve daha uzun olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden; %0

Yurtdışında 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç edilen tüm özel sektör tahvilleri ile kira sertifikalarından elde edilen faiz gelirleri ise geçici 67. madde kapsamında vergilendirilmekte olup, bu gelirler için beyanname verilmeyecektir.

Öte yandan, stopaja tabi olan yurtdışında döviz cinsinden ihraç edilen özel sektör tahvillerinden sağlanan faiz gelirleri ile yine yurt dışında ihraç edilen kira sertifikalarından sağlanan gelirler beyana tabi diğer menkul sermaye iratları ile Türkiye'de tevkifata tabi tutulmuş olmak kaydıyla elde edilen gayrimenkul sermaye iratları ile birlikte toplam 40.000 TL'yi aştığı takdirde beyan edilecektir.

Beyan edilen gelirler üzerinden hesaplanan vergiden bu gelirler üzerinden stopaj yoluyla kesilmiş olan vergiler düşülebilecektir.

Yurtdışında ihraç edilen tahviller döviz cinsinden ihraç edildiklerinden itfaları sırasında oluşan değer artışları (kur farkları) gelir sayılmayacaktır.

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Yıllık Beyana Tabi Değer Artış Kazançları

Gelir Vergisi Kanununa göre, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından sağlanan kazançlar değer artış kazancı olarak tanımlanmaktadır. Bu gelirlere ait gelir vergisinin hesabında esas alınacak kazanç, bunların elden çıkarma karşılığında alınan para ve para ile temsil edilebilen değerlerler toplamından, elden çıkarılan kıymetin maliyet bedeli ile elden çıkarılma dolayısıyla yapılan giderlerin ve ödenen vergiler (banka ve sigorta muameleleri vergisi) ve harçların indirilmesi ile tespit edilir.

Bu durumda, değer artış kazançlarının tam ve dar mükellef gerçek kişiler yönünden vergilendirilmesi aşağıdaki gibi olacaktır.

1. Hisse senetleri alım-satım kazançları

Genel olarak Gelir Vergisi Kanununa göre, hisse senetlerinin alım-satımından doğan gelirler (değer artış kazançları) vergiye tabidir. Bu kapsamda hisse senetlerinin elde edildikten sonra veya elde edilmeden önce elden çıkartılmasından sağlanan kazançların değer artış kazancı olarak değerlendirilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi gereği, bu maddenin yürürlüğe girdiği 01.01.2006 tarihinden önce edinilen menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılmasından elde edilen gelirler stopaj uygulaması dışındadır.

01.01.2006 tarihi öncesinde edinilen menkul kıymetlerin alım-satımından doğan aşağıdaki değer artış kazançları gelir vergisine tabi değildir.

- Herhangi bir bedel ödenmeden (ivazsız olarak intikal eden) edinilen hisse senetlerinin alım-satım kazançları,
- Borsa İstanbul'da işlem gören ve 3 ay veya daha fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin alım-satım kazançları,
- Borsa İstanbul'da işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait ve 1 yıl veya daha fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin alım-satım kazançları.

Bu kapsamda 01.01.2006 tarihinden önce alınan Borsa İstanbul'da (BİST) işlem gören hisse senetleri ile işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetlerinin 2019 yılında elden çıkarılması durumunda yukarıda yer verilen 3 ay ve 1 yıllık süreler dolmuş olacağından, sağlanan kazanç beyan edilmeyecek ve dolayısıyla üzerinden gelir vergisi de ödenmeyecektir.

Öte yandan, 01.01.2006 tarihinden sonra alınan ve BİST'de işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait hisse senetleri stopaja tabi olmayıp bu hisse senetlerinden elde edilen satış kazançlarının gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir. Ancak, bu hisse senetlerinin 2 yıldan fazla bir süre elde tutulmasından sonra satılması halinde elde edilen kazançlar gelir vergisinden istisnadır.

a. Hisse senetlerinin edinim tarihi

Genel olarak hisse senetlerinde edinim tarihi olarak, söz konusu menkul kıymetlerin tasarruf hakkının doğduğu an edinim tarihi olarak dikkate alınır. Ancak, gerçek kişi ortakların şirketin sermaye artırması durumunda sahip oldukları hisse senetleri ile aynı hisse senedinden değişik tarihlerde alış yapılmasının ardından elden çıkarılmaları halinde elden çıkarılan hisse senetlerinin edinim tarihinin belirlenmesi farklılık göstermektedir.

Bu çerçevede;

- Sermaye (enflasyon düzeltme farkları gibi) ve kâr yedeklerinin (olağanüstü yedekler gibi) sermayeye eklenmesi dolayısıyla sahip olunan hisse senetlerinin edinim tarihi olarak, daha önceden sahip olunan hisse senetlerinin edinim tarihi esas alınır.
- Rüşhan hakkı kullanılmak suretiyle itibari değerleri ödenerek sahip olunan hisse senetleri için de edinim tarihi olarak, sahip olunan eski hisse senetlerinin edinim tarihi esas alınır (ortak olursa bile, başka ortakların rüşhan haklarını sınırlamak suretiyle sermaye artırımını temsil eden hisse senetlerinin alım işlemi hariç).
- Bir şirkete ait hisse senetlerinin değişik tarihlerde edinilmesinin akabinde, alınan hisse senetlerinin bir kısmının elden çıkarılması elden çıkarılan hisse senetlerinin hangi işlem ile alındığı konusunda, yatırımcılar serbestçe karar verebilir.

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Yıllık Beyana Tabi Değer Artış Kazançları

b. Yabancı para cinsinden hisse senetleri alım-satım kazancı

Yabancı para cinsinden hisse senetlerinin elden çıkarılmasından doğan kazanç, elden çıkarma karşılığında elde edilen yabancı para tutarının Türk Lirası karşılığından, bunların alımında ödenen yabancı para tutarının Türk Lirası karşılığı ve varsa alım-satım giderlerinin düşülmesi sonucu hesaplanacaktır.

c. Hisse senetleri alım-satımdan doğan zararların mahsubu

Hisse senetlerinin elden çıkarılması ve bu işlem sonucunda bir zarar doğması halinde, bu zarar aynı takvim yılı içerisinde elden çıkarılan menkul kıymetlerden elde edilen kazançlardan mahsup edilebilecektir. Dolayısıyla, zarar mahsubu ile ilgili bölümde belirttiği üzere, esas itibarıyla menkul kıymet alım-satım işleminden doğan zararın diğer işlemlerin kârından mahsup imkânı bulunmamakla birlikte bir yıl içinde birden fazla menkul kıymet alım satım işlemi yapılması halinde, bu işlemlerden elde edilen kâr veya zarar tutarlarının birlikte değerlendirilmesi mümkündür.

Alım-satım işleminin aynı yılda yapılmış olması koşuluyla bir menkul kıymet alım-satım işlemi nedeniyle doğan zararın, diğer menkul kıymet alım-satım işlemlerinden elde edilen kârdan mahsup edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Öte yandan, gelir vergisinden müstesna işlemlerden zarar doğmuş ise, bu zararın vergiye tabi gelirlerden mahsubu mümkün değildir.

2. Tahvil ve bonolardan elde edilen alım-satım kazançları

a. Tahvil ve bono alım-satım kazancı

01.01.2006 tarihi öncesinde ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarının elde edilen değer artış kazançlarına,

- Kazancın tespitinde maliyet bedeli endekslemesi yapıldıktan sonra bulunacak tutardan 2019 yılı için geçerli istisna tutarı olan 33.000,00 TL indirilerek kalan tutar beyan edilecek,
- Kazancın tespitinde maliyet bedeli, menkul kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Türkiye İstatistik Kurumunca belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilecek,

Bu konudaki özet tablo aşağıdaki gibidir:

İhraç Tarihi	Beyan Durumu (TL/TL'ye dayalı)	Beyan Durumu (Döviz, altına veya başka bir değere endekli)
01.01.2006 Öncesi	33.000,00 TL'yi aşan kısım beyana tabi	33.000,00 TL'yi aşan kısım beyana tabi
01.01.2006 Sonrası	Geçici 67. madde kapsamında yapılan stopaj (%10) nihai vergi olduğundan beyan dışı	Geçici 67. madde kapsamında yapılan stopaj (%10) nihai vergi olduğundan beyan dışı

¹2006 yılının Ocak ayından itibaren toptan eşya fiyat endeksi yerine, üretici fiyat endeksi yayımlandığından; 01.01.2006 tarihinden sonra yapılan endekslemelerde TEFE yerine, ÜFE dikkate alınmalıdır

II. YILLIK BEYANA TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Yıllık Beyana Tabi Değer Artış Kazançları

b. Yurt dışında ihraç edilen özel sektör tahvili alım satım kazançları

Yurt dışında ihraç edilen özel sektör tahvillerinin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar tutarı ne olursa olsun beyana tabidir.

2019 yılında bu menkul kıymetlerden sağlanan alım satım kazançları Türk Lirası bazında hesaplanmakta olup maliyet endeksleme yönteminin uygulanabilmesi için ÜFE artış oranının %10 veya üzerinde olması gerekmektedir.

Ayrıca alım satım zararları alım satım karların mahsup edilir.

c. Eurobondlardan elde edilen alım-satım kazancı

Eurobondların elden çıkarılmasından doğan kazanç, elden çıkarma karşılığında elde edilen yabancı para tutarının Türk Lirası karşılığından, bunların alımında ödenen yabancı para tutarının Türk Lirası karşılığı ve varsa alım-satım giderlerinin düşülmesi suretiyle hesaplanacaktır.

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesine göre uygulanan stopaj uygulaması, Hazine tarafından ihraç edilen Eurobondların itfası ve alım-satımı neticesinde elde edilen gelirler kapsamamaktadır.

Bu nedenle, gerek 01.01.2006 tarihi öncesinde gerekse 01.01.2006 tarihi sonrasında Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen Eurobondların alım-satımından elde edilen değer artış kazançlarının tam mükellef gerçek kişiler yönünden vergilendirilmesi beyan esasına göre yapılacaktır.

Ancak, dar mükellef gerçek kişilerin Eurobondlardan elde ettiği faiz gelirleri ve alım-satım kazancı Türkiye’de stopaj yolu vergilendirilmiş kabul edildiğinden, Eurobondlardan elde edilen faiz gelirleri tutarı ne olursa olsun beyan

edilmeyecektir. Dar mükellef gerçek kişilerin diğer gelirlerini beyan etmesi halinde de bu gelirler beyannameye dahil edilmeyecektir.

Bu kapsamda, Eurobondların alım-satımından elde edilen değer artış kazançlarının vergilendirilmesinde, bu kâğıtların ihraç tarihi önem arz etmektedir. İhraç tarihleri itibarıyla bu kazançların beyan esasları aşağıdaki gibidir:

- 01.01.2006 öncesinde ihraç edilen Eurobondlardan elde edilen değer artış kazançlarına,
 - Kazancın tespitinde maliyet bedeli endekslemesi yapıldıktan sonra bulunacak tutardan 2019 yılı için geçerli istisna tutarı olan 40.000 TL indirilerek kalan tutar beyan edilecek,
 - Kazancın tespitinde maliyet bedeli, menkul kıymetin elden çıkarıldığı ay hariç olmak üzere Türkiye İstatistik Kurumunca belirlenen toptan eşya fiyat endeksindeki artış oranında artırılarak tespit edilecek,
- 01.01.2006 tarihi sonrasında ihraç edilen Eurobondlar için,
 - Gelir Vergisi Kanununun mükerrer 80. maddesindeki 40.000 TL istisna uygulanmayacak,
 - Maliyet endekslemesi için artış oranı % 10’dan az olması halinde kazancın tespiti sırasında endeksleme yapılamayacak,
 - Maliyet endekslemesi sonrasında hesaplanan kazancın tamamı (istisna tutarı olmadan) yıllık beyanname ile beyan edilecek.

Bu konudaki özet tablo aşağıdaki gibidir:

İhraç Tarihi	Beyan Durumu
01.01.2006 Öncesi	40.000 TL’yi aşan kısım beyana tabi
01.01.2006 Sonrası	Endeksleme sonrası gelirin tamamı yıllık beyana tabi

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi ile 01.01.2006 tarihinden itibaren geçerli olan hükümleri 6655 sayılı Kanun'un 2. maddesi ile 31.12.2020 tarihine kadar uzatılmıştır. Bu hüküm ile menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve katılım bankalarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi düzenlenmiştir.

Düzenlemenin amacı menkul sermaye gelirleri ile menkul kıymetlerden elde edilen kazanç ve gelirlerin basitleştirilmiş bir şekilde vergilendirilmesinin sağlanması ve benzer nitelikteki gelir unsurlarının aynı vergi oranına tabi olmasıdır.

Bu düzenlemeye ilave olarak, 2006 yılında tasarrufların vergilendirilmesi konusunda ortaya çıkan gelişmeler ve genel eğilim dikkate alınarak 5527 sayılı Kanun ile Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesinde yer alan vergileme esasları değiştirilmiştir. Söz konusu değişiklik ile Geçici 67. maddesinin (1) numaralı fıkrasında, banka ve aracı kurumların menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarından elde edilen gelirler üzerinden yapmakla yükümlü oldukları % 15 oranındaki stopaj,

- 2012/3141 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam ve dar mükellef gerçek kişiler tarafından hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ve Borsa İstanbul'da işlem gören aracı kuruluş varantları dahil olmak üzere, hisse senetlerine (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) ilişkin olarak elde edilen kazançlar için %0, diğer kazançlar için %10, olarak belirlenmiştir.

Söz konusu vergileme rejimi ana hatları bankalar ve aracı kurumlar takvim yılının üçer aylık dönemleri itibarıyla elde

edilen gelirler üzerinden stopaj yapılması esasına dayalıdır. Banka ve aracı kurumlar, stopaj suretiyle kestikleri vergileri şekli ve içeriği Hazine ve Maliye Bakanlığı'nca belirlenecek bir beyanname ile stopaj dönemini izleyen ayın 26. günü akşamına kadar bağlı oldukları vergi dairesine beyan edecekler ve aynı gün ödeyeceklerdir. Gerçek kişiler için bu stopaj nihai vergileme yerine geçecektir.

Ayrıca, Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesinin iki hükmü aşağıda yer verilen şekilde güncellenmiştir;

- “(5) Şu kadar ki, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 4. maddesinin birinci fıkrasının (I) bendi kapsamına giren kurumlar ile Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan borsa yatırım fonları ve emeklilik yatırım fonlarının elde ettikleri kazançlar üzerinden (1) ve (4) numaralı fıkralar uyarınca tevkifat yapılmaz.
- “(17) Cumhurbaşkanı bu maddede yer alan oranları her bir sermaye piyasası aracı, kazanç ve irat türü ile bunların vadesi, elde tutulma süresi ve bunları elde edenler itibarıyla, yatırım fonlarının katılma belgelerinin fona iade edilmesinden veya diğer şekillerde elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar için fonun portföy yapısına göre, ayrı ayrı sifra kadar indirmeye veya %15'e kadar artırmaya yetkilidir.”

Diğer taraftan, gerçek kişilerin ticari faaliyetleri kapsamında elde ettikleri veya tam mükellef kurumların kurum kazancına dahil olan bu nitelikteki kazançları üzerinden kesilen vergiler, değişiklik öncesinde olduğu gibi verilecek geçici veya yıllık kurumlar vergisi beyannameleri üzerinden hesaplanan vergiden mahsup edilecektir.

Stopaja tabi tutulmuş gelirler için yıllık veya münferit beyanname verilmeyecektir.

A. Stopaja Tabi Olmayan Menkul Sermaye Gelirleri ile Değer Artış Kazançları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesinin gereği stopaja tabi olmayan gelirler aşağıdaki gibidir:

- Eurobondlar (Hazine tarafından yurt dışında ihraç edilen menkul kıymetler) ile ilgili olarak,
 - Bu menkul kıymetlerin alım-satımı sırasında elde edilen gelirler,
 - Bu menkul kıymetlerin itfası (vadede geri alınması) sırasında elde edilen getirileri ve bunların dönemsel getirilerinin tahsili,
- Hisse senetleri kâr payları,
- Tam mükellef kurumlara ait olup, BİST'de işlem gören ve bir yıldan fazla süreyle elde tutulan hisse senetlerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler,

- Sürekli olarak portföyünün en az % 51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının bir yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma belgelerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesine göre, stopaja tabi tutulsun tutulmasın dar mükellef gerçek kişi ve kurumlarca Eurobondlardan sağlanan kazanç ve gelirler için dar mükellef gerçek kişiler münferit veya dar mükellef kurumlar ise özel beyanname vermeyecektir.

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Stopaja Tabi Menkul Sermaye Gelirleri ile Değer Artış Kazançları

1. Hisse senetlerinden elde edilen alım satım kazançları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, 2012/3141 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ve Borsa İstanbul'da işlem gören aracı kuruluş varantları dahil olmak üzere, hisse senetlerinden (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kazançlar hariç) elde edilen kazançlara uygulanmak üzere % 0 olarak uygulanmaktadır.

Sadece, BİST'de işlem gören menkul kıymet yatırım ortaklığı hisse senetlerinin satışından elde edilen kazançlar üzerinden diğer hisse senetlerinden farklı olarak banka veya aracı kurum tarafından % 10 oranında stopaj yapılması gerekmektedir. Ancak bu hisse senetleri bir yıldan fazla elde tutulduğu takdirde elde edilen alım satım kazancı stopaja tabi tutulmayacaktır.

2. Devlet tahvili ve Hazine bonusu faiz gelirleri ve alım satım kazançları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, Devlet Tahvili ve Hazine Bonoları (Eurobond faiz gelirleri ve alım-satım kazançları hariç) faiz gelirleri ve alım-satım kazançları stopaja tabidir.

Bu kapsamda, 01.01.2006 tarihi sonrasında ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonolarından elde edilecek olan faiz gelirleri ile bunların alım-satım kazançları % 10 oranında stopaja tabidir.

01.01.2006 tarihi öncesinde ihraç edilen Devlet tahvili ve Hazine bonusu faiz gelirleri ile alım-satım kazançları geçici 67. madde kapsamında stopaj tabi olmayacaktır. Bu gelirlerin vergilendirilmesi 31.12.2005 tarihinde geçerli olan mevzuat hükümlerine göre yapılacak olup, ayrıntılı açıklamalar **II. No.lu Bölümde** yer almaktadır.

3. Banka mevduat faizleri

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, 2019/842 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 21.03.2019 tarihinden itibaren, Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizlerden; 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli % 20, 1 yıldan uzun vadeli % 18 oranında stopaja tabidir. TL Mevduat faizlerinden ise; 6 aya kadar (6 ay dahil) vadeli % 15, 1 yıla kadar (1 yıl dahil) vadeli % 12, 1 yıldan uzun vadeli % 10 stopaj kesintisi yapılmaktadır. Stopaja tabi tutulmuş mevduat faizleri için yıllık beyanname verilmeyecektir.

Kıyı bankacılığında elde edilen mevduat faizleri bu uygulamanın dışındadır.

Söz konusu yerlerden elde edilen mevduat faizleri belli tutarı aşması (2019 takvim yılı için 2.200,00 TL) halinde beyana tabidir.

Stopaj uygulaması açısından gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da tam veya dar mükellef olmasının veya elde edilen gelirin vergiye tabi olmamasının (istisna olmasının) bir önemi yoktur.

4. Katılım bankalarından (özel finans kurumları) elde edilen kâr payları ve kâr/zarar ortaklığı kazançları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, 2019/842 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 21.03.2019 tarihinden itibaren, faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ile kâr ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları ve özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr payları için stopaj oranları yukarıda yer verilen banka mevduat faizleri stopaj oranları ile aynı olarak belirlenmiştir. Stopaja tabi tutulmuş mevduat faizleri için yıllık beyanname verilmeyecektir.

Stopaj uygulaması açısından gelir sahibinin gerçek veya tüzel kişi ya da tam veya dar mükellef olmasının veya elde edilen gelirin vergiye tabi olmamasının (istisna olmasının) bir önemi yoktur.

5. Yatırım fonları katılma belgelerinde elde edilen kâr payları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymetler yatırım fonları (borsa yatırım fonları ile konut finansmanı fonları ve varlık finansmanı fonları dahil) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliği kazançları üzerinden;

- Portföyünün en az % 25'i hisse senetlerinden oluşan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile aynı nitelikteki menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları için,
- Portföylerindeki 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç veya iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılması veya elde tutulması sonucu elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazanç kısmı üzerinden %0 (01.01.2006 sonrasında oluşan portföy kazancı),
- (a) bendi dışında kalan menkul kıymetler yatırım fonları (döviz yatırım fonları hariç) ile menkul kıymetler yatırım ortaklıklarının portföy işletmeciliğinden doğan kazançları,

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Stopaja Tabi Menkul Sermaye Gelirleri ile Değer Artış Kazançları

- Portföylerindeki 01.01.2006 tarihinden sonra ihraç veya iktisap edilen menkul kıymetlerin elden çıkarılması veya elde tutulması sonucu elde edilen ve kurumlar vergisinden istisna olan portföy kazanç kısmı üzerinden %0 (01.10.2006 sonrasında oluşan portföy kazancı),
- Borsa yatırım fonları ile konut finansman fonları ve varlık finansman fonları için %0,
- Borsa yatırım fonları ile konut finansman fonları ve varlık finansman fonları dışında kalanlar için;
 - 1 Ekim 2006 tarihinden itibaren uygulanmak üzere %0,
 - 1 Ekim 2006 tarihinden önce %10 oranında stopaj yapılacaktır.

Yatırım Fonu Katılma Belgeleri ile Yatırım Ortaklıklarından elde edilen gelirler 01.10.2006 tarihine kadar söz konusu kurumlar bünyesinde vergilendirilmiş, bu tarihten sonra katılımcı bazında vergilendirmeye başlanılmıştır. 01.10.2006 tarihi sonrasında uygulanacak stopaj oranı 2006/10731 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam ve dar mükellefler için %10 olarak belirlenmiştir.

Sürekli olarak portföyünün en az %51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının bir yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma belgelerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler, tevkifat kapsamında olmayacaktır.

Diğer taraftan, Yatırım Fonu Katılma Belgeleri ile Yatırım Ortaklıklarının söz konusu kurumlar bünyesinde vergilendirildiği dönemde olduğu gibi, 01.10.2006 tarihi sonrasında bunların alım-satımından elde edilen gelirler için de yıllık beyanname verilmeyecektir.

6. Repo işlemlerinden elde edilen gelirler

Repo, menkul kıymetlerin bu kıymetleri elinde bulunduran kişi ya da kurumlar tarafından geri alma taahhüdü ile satılmasını ifade eder.

Ters repo, ellerinde nakit bulunan kişi ve kuruluşlar tarafından geri satma taahhüdü ile menkul kıymetlerin alınmasıdır.

Gelir Vergisi Kanunu'nun Geçici 67. maddede, menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarının elden çıkarılması ve elde tutulması sürecinde elde edilen gelirler ile mevduat faizleri, repo gelirleri ve özel finans kurumlarından elde edilen gelirlerin vergilendirilmesine yönelik düzenlemelere yer verilmiştir.

Gelir Vergisi Kanununun 75. maddesinin 2. fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım ve satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler (repo kazançları) üzerinden ödemeyi yapanlarca % 15 oranında tevkifat yapılacaktır.

7. Varantlardan elde edilen gelirler

Sermaye Piyasası Kurulu'nun Seri: III ve 37 numaralı "Aracı Kuruluş Varantlarının Kurul Kaydına Alınmasına ve Alım Satım İşlemlerine İlişkin Esaslar Tebliği"nde aracı kuruluş varantı, elinde bulunduran kişiye, dayanak varlığı ya da göstergesi önceden belirlenen bir fiyattan belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma veya satma hakkı veren ve bu hakkın kaydı teslimat ya da nakit uzlaşısı ile kullanıldığı, aracı kuruluşlarca ihraç edilen menkul kıymet niteliğindeki bir sermaye piyasası aracı olarak tanımlanmıştır. Aracı kuruluş varantları opsiyon sözleşmelerine gösterdiği benzerlik nedeniyle opsiyon sözleşmelerinin menkul kıymetleştirilmiş bir çeşidi olarak kabul edilmektedir.

27/9/2010 tarihli ve 2010/926 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yapılan düzenleme ile İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak ihraç edilen aracı kuruluş varantlarından elde edilen gelirler, hisse senetlerine ilişkin olarak elde edilen kazançlar kapsamına alınmış olup, 1/10/2010 tarihi itibarıyla tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından İstanbul Menkul Kıymetler Borsasında işlem gören bu kapsamdaki aracı kuruluş varantlarından elde edilen gelirler üzerinden % 0 oranında tevkifat yapılmaktadır.

Diğer taraftan, bu kapsamda olmayan aracı kuruluş varantlarının gelirleri geçici 67. maddeye göre genel hükümler çerçevesinde tevkifata tabi tutulacaktır.

8. Kira sertifikalarından elde edilen gelirler

Sermaye Piyasası Kurulu'nun, 1 Nisan 2010 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Seri: III No:43 sayılı "Kira Sertifikalarına ve Varlık Kiralama Şirketlerine İlişkin Esaslar Hakkında Tebliği"nde kira sertifikası, ihraç etmek üzere kurulmuş olan anonim şirket statüsündeki varlık kiralama şirketinin (VKŞ) satın almak veya kiralamak suretiyle devraldığı varlıkların finansmanını sağlamak amacıyla düzenlediği ve sahiplerinin bu varlıklardan elde edilen gelirlerden payları oranında hak sahibi olmalarını sağlayan menkul kıymet olarak ifade edilmiştir.

Kira sukuku olarak da bilinen kira sertifikası niteliği itibarıyla tahvil ve bonolara benzemektedir. Ama öz ü itibarıyla bağlı olduğu varlığın getirisini yatırımcısına yansıtan bir menkul kıymettir.

Dar ve tam mükellef gerçek kişilerin kira sertifikası alım - satımından ve kira ödemesinden elde ettikleri kazançlar %10 oranında gelir vergisi stopajına tabidir. Gerçek kişi yatırımcılar için %10 oranındaki stopaj nihai vergidir ve kazanç yıllık gelir vergisi beyanamesine dahil edilmez.

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

B. Stopaja Tabi Menkul Sermaye Gelirleri ile Değer Artış Kazançları

Tam mükellef kurumlar için kira sertifikası alım - satımından ve kira ödemelerinden elde edilen

kazançlar %0 oranında gelir vergisi stopajına tabidir. Elde edilen gelir kurum kazancına dahil edilir.

Dar mükellef kurumlar için kira sertifikası alım - satımından ve kira ödemelerinden elde edilen

kazançlar %0 oranında gelir vergisi stopajına tabidir.

Öte yandan, Hazine tarafından ihraç edilen altına dayalı kira sertifikalarından elde edilecek getiriler için kaynağında vergi kesintisi %0 uygulanmakta olup, stopaj nihai vergidir.

9. Ödünç menkul kıymet işlemlerinden elde edilen kazançlar

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde uygulamasında, Sermaye Piyasası Kurulu ve Merkez Bankası düzenlemeleri gereğince, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası araçlarının ödünç işlemine konu olması halinde ödünç alan tarafından ödünç verene, temettü kaybını telafi etmek veya ödünç işleminin karşılığı olarak aldığı bedel (komisyon) stopaja tabidir.

Ancak, ödünç işlemi sırasında ödenen komisyonlar veya banka ve sigorta muameleleri vergisi stopaj matrahının tespitinde dikkate alınır.

Stopaja tabi tutulmuş ödünç verenin ödünç işleminin karşılığı olarak aldığı bedel (komisyon) için yıllık beyanname verilmeyecektir.

10. Vadeli işlem piyasasından elde edilen gelirler

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi gereği, bankaların ve aracı kurumların taraf olduğu veya bunlar aracılığıyla yapılan; belirli bir vadede, önceden belirlenen fiyat, miktar ve nitelikte ekonomik veya finansal göstergelere dayalı olarak düzenlenenler de dahil olmak üzere, para veya sermaye piyasası aracını, malı, kıymetli madeni ve döviz alma, satma, değiştirme hak ve/veya yükümlülüğünü veren vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri Geçici 67. madde uygulamasında "**diğer sermaye piyasası aracı**" sayıldığından, bu işlemlerden elde edilen kazançlar stopaja tabidir.

Tam ve dar mükellef gerçek kişiler tarafından Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası'nda (VİOB) satın alınan, hisse senetlerine (menkul kıymet yatırım ortaklıkları hariç) veya hisse senedi endekslerine dayalı kontratlardan 2019 yılında sağlanan kazançlar % 0 oranında stopaja tabidir.

Ayrıca, Hazine ve Maliye Bakanlığınca ihraç edilen altına dayalı devlet iç borçlanma senetleri ve 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun uyarınca

kurulan varlık kiralama şirketleri tarafından ihraç edilen altına dayalı kira sertifikalarından elde edilen kazançlar için % 0 oranında stopaj kesintisi uygulanacaktır.

2019 yılında yukarıda belirtilenler dışındaki kıymetlere dayalı kontratlardan sağlanan kazançlar ise % 10 oranında stopaja tabidir.

Stopaja tabi tutulmuş vadeli işlem ve opsiyon borsalarında elde edilen kazançlar için yıllık beyanname verilmeyecektir.

11. Komisyon iadeleri

Komisyon iadesi uygulamasında, iade konusu komisyon, doğduğu işleme bağlı olmaksızın iadenin gerçekleştiği döneme ilişkin stopaj matrahına dahil edilmesi gerekmektedir. Bu düzenleme, komisyon iadesinin ilgili olduğu işlemin gerçekleştiği üç aylık dönemden sonra gerçekleşmesi nedeniyle geçmiş döneme ilişkin düzeltme işleminin ortaya çıkaracağı zorlukları bertaraf etmek üzere öngörülmüştür. Ancak iadenin yapıldığı dönemde, iadeye konu işlemin gerçekleştiği dönemden farklı bir stopaj oranının uygulanması halinde, stopaj matrahının tespitinde komisyonun gider olarak dikkate alındığı dönemde uygulanan stopaj oranı uygulanacaktır.

Bu nedenle, 2012/3141 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının yürürlüğünden önceki bir tarihte gerçekleşen hisse senedi işlemlerine ilişkin olarak 19.05.2012 tarihinden sonra yapılacak komisyon iadelerinde uygulanacak stopaj oranı, iadeye konu işlemin gerçekleştiği dönemde uygulanan % 10 olarak uygulanacaktır.

12. Hisse senedi ödünç işlemlerinden elde edilen kazançlar

2012/3141 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam ve dar mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ve BİST'de işlem gören aracı kuruluş varantları dahil olmak üzere, hisse senetlerinden (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetlerinden elde edilen kazançlar hariç) elde edilen kazançlara uygulanmak üzere % 0 olarak uygulanmaktadır.

Bu nedenle, hisse senetlerinin ödünç işlemlerine konu edilmesi nedeniyle doğan gelirlere de (menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetlerinin ödünç işlemlerine konu edilmesi hariç) % 0 stopaj oranı uygulanacaktır.

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

C. Stopaja tabi menkul sermaye gelirleri ile değer artış kazançlarında ihtiyari beyan

1. İhtiyari beyan

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. madde kapsamında nihai vergi niteliğinde stopaj uygulanan ve yıllık veya münferit beyanname ile beyan edilmeyecek olan kazançlar için tam veya dar mükellef gerçek kişiler tarafından takvim bazında ihtiyari olarak yıllık beyanname verilebilecektir.

İhtiyari beyan, faiz ve itfa gelirleri hariç menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarının alım-satımına ilişkin olarak yapılabilecektir. Bu işlem alım-satım işlemlerine ilişkin kazançlar ile ilgili olup, aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarına ilişkin olması şartıyla yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilir.

Öte yandan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmelerinin alım-satımına konu edilmesi durumunda sadece alım satımdan elde edilen kazanç veya oluşan zarar diğer sermaye piyasası araçları kategorisi altında ihtiyari beyana konu edilebilecektir.

Bu çerçevede, farklı banka veya aracı kurum kullanılması nedeniyle beyan edilecek kazançlardan, aynı türden menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçlarına ilişkin olması şartıyla yıl içinde oluşan zararların tamamı mahsup edilebilecektir.

Bu kapsamda mahsup edilemeyen zararlar, diğer gelir unsurlarından elde edilen gelirlere (temettü kazancı, değer artış kazancı veya gayrimenkul sermaye iradı gibi) mahsup edilmesi veya sonraki yıllara devredilerek ilgili yıllarda elde edilecek kazançlardan indirimli mümkün değildir.

İhtiyari beyan ile bildirilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden yıl içinde stopaj suretiyle kesilen vergiler mahsup edilecek, mahsup edilemeyen tutar ise genel hükümler çerçevesinde beyan sahibi gerçek kişilere red ve iade edilecektir. Mahsup ve iadenin yapılabilmesi için stopaj yoluyla kesilen vergilerin beyannameye dahil edilen kazançlara ilişkin olması şarttır

2. İhtiyari beyanda uygulanacak vergi oranı

İhtiyari beyan uygulaması kapsamında beyan edilecek kazançlara Gelir Vergisi Kanununun 103. maddesinde yer alan artan oranlı vergi tarifesi uygulanmayıp sabit bir oran uygulanacaktır.

Bu stopaj oranı, 2012/3141 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tam mükellef gerçek kişi ve kurumlar tarafından hisse senetlerine ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ve BİST’de işlem gören aracı kuruluş varantları dahil olmak üzere hisse senetlerinden

(menkul kıymetler yatırım ortaklıkları hisse senetleri hariç) ve hisse senedi yoğun fonların katılma belgelerinden elde edilen kazançlar için %0, diğer kazançlar için %10 olarak belirlenmiştir.

3. İhtiyari beyanın verileceği vergi dairesi

Gelir Vergisi Kanunu’nun Geçici 67. maddesi kapsamındaki ihtiyari beyan, tam mükellefler yatırımcıların ikametgâhlarının bulunduğu yer vergi dairesine, öteden beri mükellef olanlar için ise bağlı oldukları vergi dairesine yapılacaktır.

Dar mükellefler ise ihtiyari beyanlarını İstanbul Boğaziçi Vergi Dairesi Müdürlüğü’ne vereceklerdir.

4. Aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi kapsamında aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracının değerlendirilmesindeki sınıflandırma en son 282 No.lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir.

- Sabit getirili menkul kıymetler,
- Değişken getirili menkul kıymetler,
- Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları,
- Yatırım fonları katılma belgeleri,

Geçici 67. madde kapsamında aynı tür menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası aracı işlemleriyle ilgili olarak ortaya çıkan ve bir takvim yılı aşılmamak kaydıyla izleyen üçer aylık dönemlere devri öngörülen zararların mahsubu açısından önem taşıyan bu sınıflandırmaya göre, menkul kıymetlere bağlı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri menkul kıymetin dahil olduğu sınıf içinde değerlendirilecek, menkul kıymete bağlı olmaksızın yapılan işlemler ise “III. Diğer menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları” sınıfı kapsamında değerlendirilecektir.

Bu kapsamda, hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak yapılan vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile BİST’de işlem gören hisse senedi ve hisse senedi endekslerine dayalı olarak ihraç edilen aracı kuruluş varantları hisse senetlerinin dahil olduğu değişken getirili menkul kıymetler sınıfında değerlendirilecektir.

Öte yandan, hisse senedi ve hisse senedi endeksleri dışında bir dayanak varlığına bağlı varantlar söz konusu gruplandırmada III. sınıf kapsamında değerlendirilecektir.

III. STOPAJ YÖNTEMİNE TABİ MENKUL SERMAYE GELİRLERİ VE DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARI

D. Stopaj usulünde sorumlular

Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67. maddesi kapsamında yapılacak stopajın sorumluları aşağıdaki kurumlardır.

- Bankalar Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan bankalar,
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası,
- 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan aracı kurumlar.

IV. BEYAN USULÜ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

Örnek 1:

	Gökçe (TL)		Yavuz (TL)
01.01.2006 Öncesi İhraç Edilen Hazine Bonosu Faiz Geliri (I)	40.000,00	01.01.2006 Sonrası İhraç Edilen Hazine Bonosu Faiz Geliri (I)	80.000,00
İndirim (II)	0,00	Stopaj oranı %10 (II)	8.000,00
Beyana tabi Kazanç (III=I-II)	0,00	Reel Kazanç (III=I-II)	72.000,00
		Stopaja tabi olduğu için beyan edilmez	

Bu hesaplamalara göre; Gökçe'nin, 2019 yılına ilişkin indirim oranının birden büyük çıkması sebebiyle beyana tabi bir geliri bulunmayacaktır.

Yavuz'un ise elde etmiş olduğu faiz geliri stopaja tabi olduğundan stopaj nihai vergileme olup beyana tabi olmayacaktır.

Örnek 2

Erhan'ın 2019 takvim yılında elde ettiği gelirler aşağıdaki gibi olup, bu gelirlere ücret gelirleri ile işyeri kira gelirleri stopaja tabi tutulmuştur.

Birinci işverenden alınan ücret	63.000,00
İkinci işverenden alınan ücret	18.000,00
Üçüncü işverenden alınan ücret	11.000,00
Mevduat faizi	27.500,00
İşyeri kira geliri (Brüt)	18.500,00
01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvili faiz geliri	100.000,00
Beyana tabi gelir	15.225,00

2019 yılında TL cinsinden elde edilen 01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvili faiz gelirin, Hazine ve Maliye Bakanlığınca 2019 yılı için belirlenen indirim oranının birden büyük çıkması sebebiyle elde edilen faiz kazancı beyan edilmeyecektir.

Erhan'ın birinci işverenden aldığı ücret hariç diğer ücretler toplamı 29.000,00 TL (=18.000+11.000) olup, beyan sınırı 40.000,00 TL'yi aşmadığından beyan edilmeyecektir.

Ayrıca, Erhan'ın Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67. maddesi kapsamında stopaja tabi tutulmuş mevduat faizi beyana tabi değildir.

Öte yandan, iş yerinden elde edilen kira gelirinin beyan edilmesi gerekmekte olup 5.400,00 TL tutarındaki istisna haddi işyeri kira gelirlerine uygulanmamaktadır.

18.500,00 TL tutarındaki işyeri kira gelirinde %15 götürü gider usulünün seçildiği varsayıldığında (18.500,00 * 0,15= 2.775,00-TL) kalan tutar 15.225,00 TL üzerinden beyanname verilecektir.

IV. BEYAN USULÜ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

Örnek 3:

Begüm'ün 2019 takvim yılında elde ettiği gelirler ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- Begüm'ün 08.03.2013 tarihinde edindiği 01.01.2006 tarihi sonrasında ihraç edilmiş Hazine bonolarının 750.000,00 TL'lik tutarını 22.12.2019 tarihinde 1.700.000,00 TL'ye elden çıkarmıştır.
- Ayrıca 2005 yılında ihraç edilmiş Hazine bonolarından 2019 yılında 195.000,00 TL faiz geliri elde etmiştir.

Begüm'ün hazine bonolarının alım-satımından (elden çıkarılmasından) elde ettiği değer artış kazancı ile ilgili olarak maliyet bedeli endekslemesi uygulamasından yararlanabilecektir.

Öte yandan, Gelir Vergisi Kanunu'nun Mükerrer 80. maddesi uyarınca 2005 yılında ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonoları faiz gelirleri, indirim oranının birden büyük çıkması sebebiyle beyan edilmeyecektir.

Alım-satım kazancı için "Maliyet Endekslemesi":

ÜFE Artış Oranları:

- Şubat 2013 : 206,65
- Kasım 2019: 450,97

Endeks Artış Katsayısı $(450,97 / 206,65 =) 2,1823$ veya %118,23 oranında artış

Endekslenmiş Maliyet Bedeli: $(750.000 \times 2,1823) = 1.636.725,00$ TL

Endeksleme artış katsayısının %10 oranından fazla olması nedeniyle endeksleme uygulanacaktır.

Satış Bedeli	1.700.000,00
Endekslenmiş maliyet	1.636.725,00
Değer Artışı Kazancı $(=1.700.000 - 1.636.725,00)$	63.275,00
Beyana Tabi Değer Artış Kazancı (I)	63.275,00
Hazine Bonosu Faizi (II)	195.000,00
Beyan Edilecek Tutar (I)	63.275,00

Begüm, Hazine bonosunun elden çıkarılmasından elde ettiği alım satım kazancına maliyet bedeli endekslemesi uygulamasından sonra bulunan 63.275,00 TL'nin tamamı üzerinden beyanname verecek ve gelir vergisi ödeyecektir.

IV. BEYAN USULÜ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

Örnek 4:

Ertuğrul, 2019 takvim yılında (Y) Anonim Şirketine ait hisse senetlerinden brüt 118.650,00 TL, (Z) Anonim Şirketine ait hisse senetlerinden ise brüt 79.750,00 TL kâr payı elde etmiştir. Elde edilen kâr payları her iki kurum bünyesinde %15 nispetinde stopaja tabi tutulmuş olup, tevkif edilen vergi toplam 29.760,00 TL'dir.

Ertuğrul'un elde ettiği kâr payı tutarı brüt 198.400,00 TL olup, bu tutardan her iki kurum bünyesinde yapılan stopaj dikkate alınarak kâr payının brüt tutarı tespit edildikten sonra, beyanname verilip verilmeyeceğine ilişkin hesaplama bu tutarın yarısı esas alınarak yapılacaktır.

Kâr paylarının %50'si gelir vergisinden istisna olduğundan kalan tutarın beyan sınırını 40.000 TL'yi aşması nedeniyle yıllık beyanname verilecektir. Yapılacak hesaplamada kâr payının brüt tutarı esas alınacak olup, mükellefin beyanı aşağıdaki gibi olacaktır:

Kâr Payı Toplam Tutarı (Brüt)	198.400,00
İstisna Edilen Tutar (198.400 x ½)	99.200,00
Beyan Edilen Tutar	99.200,00
Hesaplanan Gelir Vergisi	23.180,00
Mahsup Edilecek Vergi (Stopaj)	29.760,00
İade İstenecek Gelir Vergisi	6.580,00

İade edilecek 6.580,00 TL stopaj vergi dairesi tarafından beyan sahibine bildirilir ve mükellefin tebliğ tarihinden itibaren bir yıl içinde müracaatı üzerine kendisine ret ve iade olunur.

IV. BEYAN USULÜ İLE İLGİLİ ÖRNEKLER

Örnek 5:

Ertem'in 2019 takvim yılında elde ettiği gelirler ile ilgili bilgiler şu şekildedir:

- 08.03.2013 tarihinde edindiği 01.01.2006 tarihi sonrasında ihraç edilmiş Eurobondların 625.000,00 TL tutarını 22.12.2019 tarihinde 1.995.000,00 TL'ye elden çıkarmıştır.
- 12.000,00 TL tutarında alacak faizi (mahkeme kararına göre kira üzerinden gecikme faizi) elde etmiştir.

Elde edilen alacak faizinin tutarı beyan sınırı 2.200,00 TL üzerinde olduğundan beyan edilecektir.

Ertem'in Eurobond alım-satımından (elden çıkarılmasından) elde ettiği değer artış kazancı ile ilgili olarak maliyet bedeli endekslemesi uygulamasından yararlanabilecektir. Bunun için ÜFE artış oranının % 10 veya üzerinde olması şarttır.

Alım-satım kazancı için "Maliyet Endekslemesi":

ÜFE Artış Oranları:

- Şubat 2013: 206,65
- Kasım 2019: 450,97

Endeks Artış Katsayısı $(450,97 / 206,65 =) 2,1823$ veya %118,23 oranında artış

Endekslenmiş Maliyet Bedeli: $(625.000 \times 2,1823) = 1.363.937,50$ TL

Satış Bedeli	1.995.000,00
Endekslenmiş Maliyet	1.363.937,50
Endeksleme Sonrası Değer Artışı Kazancı $(1.995.000,00 - 1.363.937,50 =)$ (I)	631.062,50
Alacak Faizi (II)	12.000,00
Beyan Edilecek Tutar (I+II)	643.062,50

Ertem'in, Eurobondun elden çıkarılmasından elde ettiği değer artış kazancına maliyet bedeli endekslemesi uyguladıktan sonra bulunan 631.062,50 TL'nin tamamı ile alacak faizi tutarı 12.000,00 TL'nin toplamı 643.062,50 TL üzerinden beyanname vermesi gerekmektedir.

V. 2019 Yılında Elde Edilen Gelirlerle İlgili Özet Tablo

GELİR TÜRÜ	TAM MÜKELLEF GERÇEK KİŞİ BEYAN / STOPAJ DURUMU
Mevduat faizleri	Beyana tabi değil (GVK Geç. 67 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
Katılım Bankalarınca Ödenen Kar Payları	Beyana tabi değil (GVK Geç. 67 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
Repo Gelirleri	Beyana tabi değil (GVK Geç. 67 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
01.01.2006 tarihinden itibaren ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının faiz gelirleri	Beyana tabi değil (GVK Geç. 67 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
01.01.2006 tarihinden önce ihraç edilen Devlet Tahvili ve Hazine Bonolarının faiz gelirleri	2019 yılı için indirim oranı birden büyük çıktığından beyan edilmeyecektir.
07.10.2001 tarihinden sonra düzenlenen şahıs sigorta poliçeleri dolayısıyla elde edilen menkul sermaye iratları	Beyana tabi değil (GVK 94 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
Kurumlar vergisi mükelleflerince 31.12.1998 ve daha önceki tarihlerde sona eren hesap dönemlerinde elde edilen kazançların dağıtım halinde, gerçek kişilerce elde edilen kâr payları	Beyana tabi değil (Tutara bakılmaz)
Kurumların kârlarını sermayeye eklemek suretiyle gerçekleştirdikleri kâr dağıtım işlemlerinde gerçek kişi ortaklarca elde edilen kâr payları	Beyana tabi değil (Tutara bakılmaz)
Yurtdışı hisse senetleri ve tahvillerin vadesi gelmemiş kuponlarının satışından elde edilen bedeller	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
Her çeşit senetlerin iskonto edilmesi karşılığında alınan iskonto bedelleri	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
Kıyı bankacılığından (off-shore bankacılık) elde edilen faiz gelirleri	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
Yurt dışından elde edilen diğer menkul sermaye iratları (faiz, repo, kâr payı vb.)	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
2019 takvim yılında elde edilen alacak faizleri	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
07.10.2001 tarihinden önce düzenlenen şahıs sigorta poliçeleri dolayısıyla 10 yıl süre ile prim ödemediği ayrılan iştirakçilere özel sigorta şirketleri tarafından aynen iade olunan mevduatları (alacak faizi olarak beyan edilir)	2.200 TL'nin üzerinde ise toplam tutar beyana tabi
Türkiye'de elde edilen kâr payları	%50'si 40.000,00 TL üzerinde ise beyana tabi
1999 - 2002 tarihleri arasında sona eren hesap dönemlerinde elde edilen, kurumlar vergisinden istisna kazançlar ile yatırım indirimi istisnasından yararlanan kazançların dağıtım halinde gerçek kişilerce elde edilen kâr payları	40.000,00 TL üzerinde ise beyana tabi
Her nev'i hisse senetlerinin kâr payları	%50'si 40.000,00 TL üzerinde ise beyana tabi
İştirak hisselerinden doğan kazançlar	%50'si 40.000,00 TL üzerinde ise beyana tabi
Kurumların idare meclisi başkan ve üyelerine verilen kâr payları	%50'si 40.000,00 TL üzerinde ise beyana tabi
01.01.2006 tarihi sonrasında Borsa İstanbul'da işlem görmeyen tam mükellef kurumlara ait ve 2 yıl veya daha fazla süreyle elde tutulduktan sonra elden çıkarılmasından doğan alım-satım kazançları	Beyana tabi değil (Tutara bakılmaz)
Sermaye Piyasası Kanununa göre kurulan menkul kıymet yatırım fonları katılma belgeleri kâr payları (katılma belgelerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler)	Beyana tabi değil (GVK Geç. 67 gereği stopaja tabi tutulmuş olduğundan; tutara bakılmaz)
Sürekli olarak portföyünün en az % 51'i BİST'de işlem gören hisse senetlerinden oluşan yatırım fonlarının bir yıldan fazla süreyle elde tutulan katılma belgelerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelirler	Beyana tabi değil (Tutara bakılmaz)
01.01.2006 öncesinde ihraç edilen Devlet tahvilleri ve Hazine bonolarından elde edilen alım-satım kazançları	Maliyet bedeli endekslemesi sonrası tutardan 2019 yılı istisna tutarı 40.000,00 TL indirilir kalan tutar beyana tabi
01.01.2006 öncesinde ihraç edilen Eurobondlardan elde edilen alım-satım kazançları	Maliyet bedeli endekslemesi sonrası tutardan 2019 yılı istisna tutarı 33.000,00 TL indirilir kalan tutar beyana tabi
01.01.2006 tarihi sonrasında ihraç edilen Eurobondlardan elde edilen alım-satım kazançları	Maliyet bedeli endekslemesi sonrası tutarın tamamı beyana tabi

VI. GVK Geçici 67. ve 94. Maddeleri Gereği Stopaja Tabi Ödemeler ve Stopaj Oranları

ÖDEME / KAZANÇ TÜRÜ	TAM	DAR
Devlet tahvili faizleri (01.01.2006 ve sonrası ihraç edilenler),	% 10	% 10
Hazine bonusu faizleri (01.01.2006 ve sonrası ihraç edilenler),	% 10	% 10
Hisse senetleri alım-satım kazançları (BİST'te işlem gören)	%0	%0
Finansman bonusu faiz geliri ve alım satım kazancı (24.05.2020 tarihinden itibaren iktisap edilenler)	%15	%15
Menkul kıymet yatırım ortaklıkları hisse senedi alım satım kazancı (Bir yıldan az elde tutulan)	% 10	% 10
Yurtiçinde kira sertifikalarından sağlanan gelirler	% 10	% 10
Yurtiçinde bir yıldan kısa vadeli kira sertifikalarından sağlanan gelirler (24.05.2020 tarihinden itibaren iktisap edilenler)	% 15	% 15
Yurtdışında kira sertifikalarından sağlanan gelirler (21.03.2019'dan sonra)		
√ Vadesi 1 yıla kadar olanlar	% 7	% 7
√ Vadesi 1-3 yıl arası olanlar	%3	%3
√ Vadesi 3 yıl ve daha uzun olanlar	%0	%0
Yurtdışında ihraç edilen tahvillerden elde edilen faiz gelirleri (GVK 94)	% 7	
√ Vadesi 1 yıla kadar olanlar	% 7	% 7
√ Vadesi 1-3 yıl arası olanlar	%3	%3
√ Vadesi 3 yıl arası olanlar	%0	%0
Vadeli işlem ve opsiyon işlemlerinden elde edilen gelirler (VOB ve VOB dışında)		
√ Hisse senetlerine veya hisse endekslerine dayalı konratlardan	%0	%0
√ Diğer konratlardan	% 10	% 10
BİST'da işlem gören aracı kuruluş varantları (Dayanak varlığı hisse senedi veya hisse senedi endeksi olan varantlardan elde edilen kazançlar)	%0%	%0
BİST'da işlem gören aracı kuruluş varantları (Hisse senedi dışında olanlardan elde edilen kazançlar)	% 10	% 10
Toplu Konut İdaresi ve Kamu Ortaklığı İdaresi ve Özelleştirme İdaresince çıkarılan menkul kıymetlere sağlanan gelirlerden,	% 10	% 10
Borsa yatırım fonlarının katılma belgelerinin alım satım kazançları	% 10	% 10
Nama ve hamiline yazılı tahviller (01.01.2006 ve sonrası ihraç edilenler),	% 10	% 10
Mevduat faizlerinden (21.03.2019'dan sonra),		
• Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizlerden;		
- Vadesi 1 yıla kadar (1 yıl dahil),	%20	%20
- Vadesi 1 yıldan uzun vadeli,	% 18	% 18
• Mevduat faizlerinden;		
- Vadesi 6 aya kadar (6 ay dahil),	% 15	% 15
- Vadesi 1 yıla kadar (1 yıl dahil),	% 12	% 12
- Vadesi 1 yıldan uzun,	% 10	% 10
- 1 Mayıs 2019 tarihinden itibaren açılan enflasyon oranına bağlı olarak değişken faiz oranı uygulanan 1 yıldan uzun vadeli TL mevduat hesaplarında,	%0	%0
Katılım Bankalarınca ödenen kâr paylarından,		
• Döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından;		
- Vadesi 1 yıla kadar (1 yıl dahil),	%20	%20
- Vadesi 1 yıldan uzun vadeli,	% 18	% 18
• Katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından;		
- Vadesi 6 aya kadar (6 ay dahil),	% 15	% 15
- Vadesi 1 yıla kadar (1 yıl dahil),	% 12	% 12
- Vadesi 1 yıldan uzun	% 10	% 10
GVK'nin 75/5. maddesinde yer alan menkul kıymetlerin geri alım veya satım taahhüdü ile iktisap veya elden çıkarılması karşılığında sağlanan menfaatler (repo kazançları),	% 15	% 15

VII. Yurt Dışında İhraç Edilen (Eurobond) Özel Sektör Tahvillerinin Vergilenmelerine İlişkin Özet Tablo

EUROBOND

FAİZ GELİRLERİ	KESİNTİ		BEYAN	
	Oran	Madde	Beyan	Madde
Tam Mükellef Gerçek Kişi	%0	GVK 94	VAR	GVK 86
Tam Mükellef Kurum	%0	KVK 15	VAR	KVK 6
Dar Mükellef Gerçek Kişi	%0	GVK 94	YOK	GVK 86
Dar Mükellef Kurum	%0	KVK 30	VAR	Sadece Türkiye’de işyeri ve daimi temsilcisi olanlar için

ALIM-SATIM KAZANCI

Tam Mükellef Gerçek Kişi	YOK	-	VAR	GVK M80, M81 1/1/2006 tarihinden önce ve sonra ihraç edilenler
Tam Mükellef Kurum	YOK	-	VAR	KVK 6
Dar Mükellef Gerçek Kişi	YOK	-	YOK	Geçici 67/7
Dar Mükellef Kurum	YOK	-	VAR	KVK 22 Sadece Türkiye’de işyeri ve daimi temsilcisi olanlar için

YURTDIŞINDA İHRAÇ EDİLEN ÖZEL SEKTÖR TAHVİLLERİ

	KESİNTİ		BEYAN	
Tam Mükellef Gerçek Kişi				
- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%7			
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%3	GVK 94	VAR	GVK 86
- Vadesi 3 ve daha uzun olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%0			
Tam Mükellef Kurum				
- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%7			
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%3	KVK 15	VAR	KVK 6
- Vadesi 3 ve daha uzun olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%0			
Dar Mükellef Gerçek Kişi				
- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%7			
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%3	GVK 94	YOK	GVK 86
- Vadesi 3 ve daha uzun olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%0			
Dar Mükellef Kurum				
- Vadesi 1 yıla kadar olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%7			
- Vadesi 1 yıl ile 3 yıl arası olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%3	KVK 30	VAR	Sadece Türkiye'de işyeri ve daimi temsilcisi olanlar için
- Vadesi 3 ve daha uzun olanlardan elde edilen faizler ve gelirlerden	%0			
ALIM-SATIM KAZANCI				
Tam Mükellef Gerçek Kişi	YOK	-	VAR	
Tam Mükellef Kurum	YOK	-	VAR	
Dar Mükellef Gerçek Kişi	YOK	-	YOK	GVK M80, M81
Dar Mükellef Kurum	YOK	-	VAR	KVK 6
Dar Mükellef Gerçek Kişi	YOK	-	YOK	Geçici 67/7
Dar Mükellef Kurum	YOK	-	VAR	KVK 22 Sadece Türkiye'de işyeri ve daimi temsilcisi olanlar için

İletişim:

Şaban Erdikler
Vergi Bölüm Başkanı,
Şirket Ortağı
serdikler@kpmg.com

Hakan Güzeloğlu
Vergi,
Şirket Ortağı
hguzeloglu@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Kurumsal İletişim ve
Pazarlama Bölümü
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 1-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızılırmak Mah.
Ufuk Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2
Kat:13 Çukurambar 06550 Ankara
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey
Cad. No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr

kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG International Cooperative ("KPMG International") bir İsviçre kuruluşudur. KPMG ağına üye olan bağımsız firmalar, KPMG International'a bağlıdır. KPMG International'ın müşterilere sunduğu herhangi bir hizmet yoktur. Hiçbir üye firmanın KPMG International'ı veya bir başka üye firmayı, aynı şekilde KPMG International'ın da hiç bir üye firmayı üçüncü şahıslar ile karşı karşıya getirecek zorlayıcı ya da bağlayıcı hiçbir yetkisi yoktur. Tüm hakları saklıdır.

© 2020 KPMG Yeminli Mali Müşavirlik A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. Tüm hakları saklıdır. Türkiye'de basılmıştır.

KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır.